

Partisan/Röda Häftet 5

Daniel Bensaid

Om organisationsfrågan hos Lenin och Luxemburg

utgiven 1970

Innehåll

Örjan Appelqvist: Introduktion	1
Daniel Bensaid: Apropå organisationsfrågan: Lenin och Rosa Luxemburg	5
Daniel Bensaid: Teser om arbetsområdenas dialektik	22

Örjan Appelqvist: Introduktion

I

Efter majhändelserna 1968 ställdes den revolutionära rörelsen i Frankrike inför en helt ny situation, med andra uppgifter. Den revolutionära uppsvinget hade hittills i huvudsak kanaliserats i universitets- och skolmiljön och framför allt tagit upp temat som de koloniala folkens kamp (Algeriet, Kuba, Vietnam) och utbildningskrisen (universitetsreformer, utspärrningar).

Majhändelserna förändrar denna bild. För det första omvandlas den revolutionära rörelsens inriktning och kampformer. Den riktar sig mot den borgerliga statsmakten genom att gå till kamp mot den gaullistiska polisapparaten förtryck och mot polisernas närvaro vid universitetet. De kampformer som utvecklas är barrikadstrider, direkta attacker mot polisstyrkorna och ockupationer av fakulteter, teatrar, osv. Förtrycket möts med revolutionärt våld, och rörelsen förmår tillfälligt upprätta sin egen makt flerstädes – dubbelmakten var för kort tid en realitet i Frankrike.

För det andra skedde en konkret sammansmältning av rörelsen bland de studerande och arbetarnas kamp på fabrikerna. Arbetarnas strejkrörelse hade under det föregående året tilltagit i omfattning, men också i hårdhet, bl.a. beroende på de strukturella problemen den franska industrin brottades med. När den franska arbetarklassen svarade på studenternas våldsamma strider mot parispolisen genom att gå i generalstrejk och genom fabriksockupationer så innebar det att studenterörelsen nu gjorde sina politiska erfarenheter *tillsammans* med arbetarna, i kamp.

Återströmningen efter sommaren 1968 lämnade kvar nya problem – problemet om den politiska makten var åter klart ställt. Vilken strategi måste revolutionärerna arbeta efter? Det är nödvändigt med ett kommunistiskt parti för att revolutionen skall segra. Hur skall arbetet på skapandet av detta påbörjas utifrån det nuvarande politiska läget och de nuvarande resurserna? Hur skall den revolutionära rörelsen på universitet och skolor politiskt och organisatoriskt förankras i arbetarklassen?

Det är i denna problematik som de föreliggande artiklarna kommer in. De har kommit till i den debatt som drivits av *La Ligue Communiste*, en av de revolutionära organisationerna i Frankrike. Att vi just väljer material från denna organisation är allt annat än en tillfällighet. Alla de olika revolutionära organisationerna olagligförklarades av regimen i juni 1968. De stod alltså alla inför samma uppgift – att skapa en ny organisation, med utgångspunkt i det förändrade politiska läget. De andra grupperna har antingen bibehållit de gamla organisationerna helt oförändrade, under den utåtriktade skylt som en ny tidning gav dem. Eller också har de bara fattat beslut om en ny organisation, med stadgar och teser, utan något politiskt förberedelsearbete för detta. *La Ligue Communiste* är den enda organisation som insett den *politiska* innebörden av att bygga upp en organisation.

Under en period av fem månader, från december 1968 till april 1969 genomförde alla som sålde tidningen "Rouge" och deltog i den till "Rouge" anslutna övriga politiska aktiviteten, en mycket intensiv politisk diskussion om den kommande organisationens karaktär och uppgifter. Denna ledde fram till bildandet av *La Ligue Communiste* vid en kongress i april 1969. Debatten rörde de teoretiska aspekterna på problemet förtrupp/massor, inställningen till skapandet av en kommunistisk international, frågan om enheten mellan de revolutionära grupperna och byggandet av en förtrupsorganisation i den franska kampen. Några av grunderna för den diskussionen tas upp i den första artikeln. Denna interna debatt rörde också

inriktningen och prioriteringen av de politiska uppgifterna – det avsnittet behandlas i den andra artikeln.

Debatten fördes via ett 30-tal internbulletiner som spreds nationellt, till alla som var med i det politiska arbetet. För att frågorna verkligen skulle nå ut krävdes det att diskussionerna baserades på skriftligt material. Så småningom utvecklades bakom olika inlägg tre tendenser i de frågor som diskuterades. De föreliggande artiklarna är utformade av tendens I, vilken segrade på kongressen.

Enbart *tillvägagångssättet* pekar på två viktiga punkter: För det första att skapandet av en revolutionär organisation är fråga om en politisk kamp, de organisatoriska besluten måste vara konsekvenser av en tidigare politisk diskussion. För det andra innebär tendensdiskussionerna ett återknytande till den bolsjevikiska traditionen av demokratisk centralism. Oförmågan att lösa motsättningar inom de revolutionära organisationerna har haft och har alltså katastrofala följder. Antingen ”löses” de genom att problemen undviks, diskussionerna ersätts med dekret och minoritetsförtryck. Eller också resulterar de i uppkomsten av fraktioner, som med alla medel bekämpar varandra, och som avspjättras utan att politiskt förstå varför. Denna oförmåga bottenar i en formalistisk-byråkratisk syn på ”demokratisk centralism”, som är helt skild från den leninistiska organisationsteoriens grunder.

Dessa artiklar har stor aktualitet också på andra sätt för de svenska revolutionärerna. Den problematik som de franska revolutionärerna stod inför efter maj 68, och som åtminstone delvis lösts, är aktuell för oss i Sverige. Det revolutionära uppsvinget i samband med Vietnamrörelsen och rörelsen främst på universiteten har upplevt sin första uppåtgående fas. De problem som ställdes under denna tid sprängde de ramar som givits åt Vietnamfrågan och utbildningskrisen. De pekade mot *hela* det svenska samhällets problem, mot hela det imperialistiska systemets problematik. Detta kombinerat med den svenska arbetarklassens begynnande återuppvaknande (hamnarbetarstrejken, LKAB-strejken, strejkvågen) har ställt frågan: Hur skall det revolutionära uppsvinget som ännu i huvudsak omfattar studerande och intellektuella, politiskt underordnas arbetarklassens strategiska intressen? Hur skall de studerandes kamp konkret knyta an till arbetarklassens uppgifter? På vilket sätt kan detta bidra till framarbetandet av ett revolutionärt kommunistiskt parti? Vilka strategiska utgångspunkter måste vår kamp ha?

II

Det råder en rörande enighet bland de svenska revolutionärerna om nödvändigheten av att skapa ett nytt, revolutionärt kommunistiskt parti. Gruvstrejken i de norrländska malmfälten visade på den avgrund som skiljer de revolutionära gruppernas verkliga politiska förmåga och det mål de strävar mot. Inte på något sätt kunde de ge de strejkande en politisk ledning; inte bara så att de saknade organisatoriska resurser, utan framförallt var de totalt oförmögna att ställa några konkreta, klagörande paroller. Mellan det intetsägande, svanspolitiska ”Fortsätt strejken till seger!” ”Stöd åt de strejkande på deras egna villkor!” och det totalt abstrakta, obegripliga ”Stöd bildandet av arbetarklassens revolutionära parti!” ligger det fält där *politiken* befinner sig och dit lyckades varken KFml eller VUF nå.

Frågan är alltså i stället: *Hur* skall byggandet av det revolutionära kommunistpartiet ske strategiskt och hur skall vi börja? KFml har redan givit de felaktiga svaren på denna uppgift: det sker *inte* genom en kvantitativ tillväxt av Gnistanförsäljningen och grundcirkelorna tills Gnistan har en så stor upplaga och så många grundcirkelklar har genomförts att KFml-ledningen beslutar sig för att kvantiteten har slagit över i kvalitet, och utlyser den kongress som skall proklamera KFml för Kommunistiskt Parti. Det sker inte heller genom att eliminera VPk ur parlamentet, genom att KFml ställer upp i riksdagsvalen. Dessa uppgifter är absolut inte felaktiga i och för sig, men de förutsätter något underliggande: nämligen att det står något

konkret, klagörande i Gnistan, att grundcirkelarna belyser de verkliga, konkreta problemen den svenska revolutionära rörelsen står inför, att KFml har något konkret att säga om det svenska samhället när de går ut i valpropagandan. ”Allmänna principer” om ”Mao Tse-tung sju läror” är i sig själva bara – fraser. ”Det finns ingen abstrakt sanning Sanningen är alltid konkret.” (Lenin – *Socialdemokratins två taktiska linjer.*)

Det helt avgörande för om organisationen skall utvecklas till en försäljningsorganisation eller till ett kommunistiskt avantgarde är alltså om den förmår att ställa de verkliga strategiska problemen, att producera den nödvändiga kunskapen och att ge problemen en konkret lösning i nuet. En organisation som menar att problemen redan är lösta, att det bara är en fråga om praktisk tillämpning, en organisation som lever i total avsaknad av intern debatt annat än på familjär nivå – den har i praktiken dömt sig själv. Omvandlingen till ett parti, det kommunistiska partiets uppgifter, principer och problem är inte något man kan ta itu med ”senare, längre fram”. Målet har konsekvenser också för hur man börjar, om inte målsättningen griper in och bestämmer gruppens arbete från början (vare sig gruppen är stor eller liten) så kommer den aldrig att göra det.

Därför, även om den franska rörelsens intensitet och uppgifter på många sätt är annorlunda än de i Sverige, så har den första artikeln en stor betydelse i det att *den ställer de grundläggande frågorna*. Att dessa inte är ställda av de svenska revolutionärerna ännu visas av inställningen till de organisatoriska frågorna. Antingen ”införs” den demokratiska centralismen utan någon som helst teoretiskt grundläggande diskussion. Den demokratiska centralismen uppfattas som en serie av organisatoriska paragrafer, utan anknytning till den konkreta situationen, som en mirakelmedicin. På så sätt har den ”demokratiska centralismen” införts i både KFml och VUF. Eller också, i reaktion mot denna formalistiska syn, ser man organisationen *endast* som instrument för de omedelbara uppgifterna, man vänder sig mot de ”organisatoriska” diskussionerna, som om de inte hade med politik att göra.

III

Vad gäller teserna om arbetsområdenas dialektik måste man noga hålla i minnet de avsevärda skillnaderna mellan den franska och den svenska situationen. Medan den svenska arbetarklassen hålls under ”arbetsfreds”-avtalens knutpiska och endast i begränsad omfattning börjat uppresa sig mot den, så har den franska arbetarklassen en kontinuitet av starka kamptraditioner, regeringens försök att nu dra en tvångströja av ”fredsavtal” över den har uppenbarligen redan misslyckats. I Frankrike domineras arbetarklassen av den stalinistiska traditionen, medan socialdemokratin i Sverige är helt dominerande bland arbetarna. Stalinismen företräds i Sverige endast av grupper kring Norrskensflamman och av stora delar av KFml, båda utan mer omfattande förankring i arbetarklassen. Studentrörelsen i Sverige nådde aldrig speciellt stor omfattning innan den snöptes i KFmls fackliga fronter (27-majrörelsen, SDS i Göteborg) eller vittrade sönder i brist på en klar politisk, strategisk ledning (SDS i Lund).

Teserna är mycket komprimerade, de är kondensat av ganska omfattande analyser, och det krävs följaktligen att man studerar dem ingående, *arbetar* med dem för att de skall bli klara. Den funktion dessa teser kan ha är framförallt att de introducerar *ett strategiskt tänkande*. De förmedlar en helhetssyn på ett samhälle, på ett politiskt läge som en strukturerad helhet av specifika motsättningar, där dess *svaga länkar* dras fram i ljuset. Detta slags tänkande har KFml blockerat med fraser om monopolkapitalet, monopolkapitalets lakejer, folkets mäktiga flodvåg, studenterna som stormsvalor, etc. Det är betecknande för KFmls grundcirkel att de inte givit upphov till några som helst nya arbeten om det svenska samhällets problem. (För en vidare analys av KFmls studiepolitik hänvisas till första numret av tidskriften *Bolsjevik*. Postbox 1091, Lund.

Teserna om de svaga länkarna i situationen kan ge oss fingervisningar för våra analyser av den svenska situationen. Vilka är den svenska industrins svaga länkar? (Norrland, Göteborg; bil- och verkstadsindustrin, gruvor och hamnar; utlänningsproblematiken, etc.) Vilken roll kan de icke-proletära skikten spela idag? (Grundskolereformens betydelse, etc..)

Vidare pekar teserna på den antiimperialistiska kampens viktiga roll – det är nödvändigt att nydefiniera denna kamp, som nu förstelnat inom KFml/DFFGs trånga ”front”-ramar. Det är nödvändigt att skapa en internationalistisk propaganda för att klargöra Vietnamkrigets, Västasienkonflikters, etc. *socialistiska* innebörd, och dess konsekvenser i termer av en världsrevolutionär process.

I tes 7 tas också upp faran av en idealiserad, romantisk bild av arbetaren, arbetarklassen. Den ligger speciellt nära till hands för revolutionära studerande i en period av stagnerande kamp på universiteten och är speciellt farlig i Sverige, där arbetarklassen som helhet betraktad är dominerad av den socialdemokratiska, reformistiska ideologin. Ett exempel på detta kan sägas vara de tendenser bland de strejkande gruvarbetarna som hävdade att strejken måste vara ”opolitisk”. ”Politik” har blivit till något man skrämmer folk med, ett skällsord. Då är det särskilt viktigt att inte falla undan för uppfattningen av den ”rent ekonomiska, rent fackliga” karaktären av kampen och istället betona strejkens politiska innebörd och konsekvenser.

Vi menar alltså, sammanfattningsvis, att dessa artiklar tar upp och ställer några av den svenska rörelsens verkliga, brännande problem, bortom ”de fackliga elevfronterna” och de ”säkra kliven mot partibildandet”, och hoppas att de kan stimulera svenska revolutionärer att ta itu med dem.

Örjan Appelqvist – maj 1970

Daniel Bensaid: Apropå organisationsfrågan: Lenin och Rosa Luxemburg

”Frågan om organisationen av ett revolutionärt parti kan endast utvecklas organiskt ur en teori för själva revolutionen. Det är först när revolutionen blivit en dagsfråga, som frågan om den revolutionära organisationen med tvingande nödvändighet kommer att tränga in i medvetandet hos massorna och deras teoretiska talesmän.” (Georg Lukacs – *Historia och klassmedvetande*, s. 381-382).

Den antistalinistiska strömningen som idag utvecklar sig i de nya avantgardegrupperna återuppräftar Rosa Luxemburg som arbetarrörelsens teoretiker. Kritiken mot arbetarbyråkratierna¹ hämtar hänvisningar och citat ur hennes verk.

Dyrkandet av henne sträcker sig ibland till att man plockar isär och vrider på Rosa för att i hennes verk finna en organisationsteori som kan vara ett alternativ till den leninistiska teorin. Den samfälliga inriktningen av hennes arbeten förklarar denna strävan – nästan alla Rosa Luxemburgs skrifter ägnas åt kampen mot den starkt byråkratiserade tyska socialdemokratin. Nödvändigheten att idag förstå arbetarbyråkratiernas existens, deras sociala rötter och deras internationella sammanhållning leder till Luxemburgs teser så som den enklaste tolkningen, till tesen om teorin som befriar massornas energi.

Likväl kan man hos Rosa Luxemburg inte finna något annat än en fragmentarisk replik till den leninistiska argumentationen – känslomässiga kast och trivialiteter är invävda, resultatet blir brokigt narrspel, som kanske är förförande för fantasin men som inte kan tas för en organisationsteori. I en debatt där tillfälliga modenycker ibland skadar den politiska klarheten kan det vara nyttigt att återvända till texterna. Utan att förringa Rosa, kan man på det sättet göra henne mest rättvisa.

I. Det leninistiska tillvägagångssättet

1. Samhällsformationen beskrivs

Lenins verk har den fördelen att utarbetandet av en organisationsteori är uppsplittrat i tiden. Under polemiken mot populisterna, ekonomisterna, mensjevikerna och likvidatorerna växer principerna och grunderna för hans teori fram.

Som Lukacs understryker, så blir organisationsfrågan verkligen en brännande fråga först när själva revolutionen står på dagordningen, när den inte längre är en tröstande dagdröm, utan det förenande målet för alla dagliga strider. Det är också så Lenin ser saken. I sina första skrifter ägnar han sig åt att klargöra den kommande revolutionens natur – vilken är den samhällsformation han kämpar mot? Vilken stat är det som skall krossas? Vilken klass är det som skall besegras?

För att svara på dessa frågor och för att arbeta för en utlösning av en revolutionär kris, skiljer Lenin noggrant på den teoretiska nivån och den politiska, på den teoretiska innebörden av den revolutionära krisen och dess politiska yttringar. Då man betraktar det sammanflätade avlösningsandet av produktionssätt (såsom teoretiskt utarbetade system), vilket inbegriper en mängd konkreta samhällsformationer, kan man tänka sig en diskontinuitet mellan två produktionssätt, men inte en kris. Det kan inte finnas någon kris i en teoretisk modell utan bara i ett politiskt samhälle där verkliga krafter är i spel. Det kapitalistiska produktionssättet, så som Marx byggde upp det och härledde de lagar utifrån den engelska samhällsformationen på 1800-talet, har ingen verklig existens. Det utgör ett abstrakt-formellt objekt, med vilket ingen konkret samhällsformation helt sammanfaller. Poulantzas betraktar en samhällsformation som ”den speci-

¹ Arbetarbyråkratierna – de stalinistiska byråkratiska partierna och deras förlängningar i statsapparaten i de östeuropeiska länderna.

fika överlappningen av flera rena produktionssätt”; han tillägger att ”samhällsformationen utgör själv en komplex enhet, där ett visst produktionssätt är dominerande över de andra som ingår i den”. Den revolutionära krisen som strukturerar den revolutionära organisationens horisont är alltså inte ett produktionssätts kris. Den enda kris som det kan vara fråga om är en kris i en bestämd samhällsformation, där produktionssättets motsättningar förverkligas och aktualiseras genom de verkliga sociala krafter som är inblandade i den. Denna elementära distinktion är inte utan följder för debatten mellan Lenin och Rosa Luxemburg.

Lenin ägnade sig åt att precis definiera den ryska samhällsformationens natur och dominerande beståndsdel. Redan på 1890-talet ägnar han sig åt noggranna studier – han går tålmodigt igenom zemstvo-statistiken². Redan i sina första arbeten bestämmer han på detta sätt den förtöjningspunkt, som alla strategiska och taktiska variationer, och speciellt hans principiella inställning till organisationsproblemet är beroende av. ”Kapitalismens utveckling i Ryssland” vittnar om detta omfattande arbete, vars slutsatser för framtiden utgör utgångspunkten och den första grunden för Lenin i varje sammanhang.

I ”Vad är ’folkvännerna’?” skriven 1894, innan ”Kapitalismens utveckling i Ryssland” slutligt utformats, har slutsatserna redan dragits klart och bestämt: ”Utsugningen av arbetarna i Ryssland är överallt kapitalistisk i sin kärna om man bortser från de försvinnande resterna av livegenskapsekonomin.” Härav drar han alla konsekvenserna – och i synnerhet den att det är ”omöjligt att i Ryssland finna ett område av hantverksindustri som inte är organiserat enligt det kapitalistiska produktionssättet.”³

Denna förvärvade insikt tjänar sedan dess som bas för varje politisk strategi: det är alltså mot en kapitalistiskt och inte en feodalt dominerad samhällsformation som de ryska revolutionärerna kämpar (även om de feodala kvarlevorna fortfarande är betydande). 1894 var det allt annat än uppenbart. Lenin var angelägen att understryka detta när han formulerade den första punkten i RSDAPs programförslag: ”Marknadsproduktionen utvecklas allt snabbare i Ryssland och det kapitalistiska produktionssättet intar en allt mer dominerande ställning i denna.”

Sålunda definierar Lenin redan från de första kampåren den motståndare han kämpar mot. Denna teoretiska klarhet kvarstår och är närvarande vid analysmetoderna och de taktiska valen. De ryska revolutionärerna bekämpar kapitalismen; deras alliansstrategi tar med i beräkningen den ojämna utvecklingen av de ekonomiska system som innefattas i det ryska samhället – men de glömmer aldrig att den kris de förbereder är kapitalismens kris. Den unge Lenins analyser är fortfarande källan till hans tolkning av den ryska revolutionen i ”Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky”: ”Allt skedde precis som vi hade sagt. Revolutionens förlopp har visat riktigheten i vårt resonemang. Först med *hela* bondebefolkningen mot monarkin, mot godsägarna, mot de feodala förhållandena (och revolutionen förblir därigenom borgerligt demokratisk). Därefter, med *fattigbönderna*, med *semiproletariatet*, med alla utsugna mot *kapitalismen*, inbegripet storbönderna, kulakerna, spekulanterna; och revolutionen blir därigenom *socialistisk*. Att på konstgjord väg vilja resa en kinesisk mur mellan den ena och den andra, att vilja skilja dem åt på något annat sätt än genom proletariatets grad av förberedelse, det är att monstros förvränga marxismen, att förflocka den, att ersätta den med liberalismen.”⁴

Den inslagna vägen är alltså klar. Med beaktande av att del uppställda målet förblir störtandet av kapitalismen, det dominerande produktionssättet i den ryska samhällsformationen, sluter socialdemokraterna en allians med bönderna, en *tillfällig* allians för att besegra despotismen

² Zemstvo – självstyrande lokala organ som sysslade med frågor som vägbyggen, sjukhus, folkbokföring och statistik.

³ Lenin: *Samlade skrifter i urval*. 20:e bandet, sid 214.

⁴ Lenin: *Valda verk*, band II, del 2, sid 111-112.

och undanröja feodalismens rester. Lenins olika agrara program ansträngde sig att bestämma den riktiga basen för denna allians. Men kampen mot feodalismen och självhärskardömet utgör redan då bara en oskiljaktig del av kampen mot kapitalismen som förblir huvudmålet.

2. Det historiska subjektet bestäms

I *Kapitalet* understryker Marx att den kapitalistiska produktionsprocessen betraktad i sitt förlopp eller som reproduktionsprocess, inte bara producerar varor, inte heller bara mervärde, utan ”de producerar och reproducerar själva det kapitalistiska förhållandet: å ena sidan kapitalisten, å andra sidan lönarbetaren.” Systemet som reproducerar sig själv alstrar sina egna kriser och sina egna motsättningar, framkallar brytningspunkter som kan ta sig uttryck i ekonomiska kriser. Men en ekonomisk kris är inte nödvändigtvis revolutionär. Den kan vara en del av de självreglerande mekanismerna i systemet – endast ha en ”renande” funktion. Efter krisen, med lagren tömda och de ålderdomliga företagen utslagna, kan den kapitalistiska ekonomin starta på nytt från en ny och renad grund. Lukacs trycker på denna aspekt av krisen: ”endast proletarietets medvetenhet kan visa vägen ut ur den kapitalistiska krisen. Så länge denna medvetenhet saknas, förblir krisen permanent, återvänder till sin utgångspunkt och upprepar situationen.”⁵

Den ekonomiska krisen i en kapitalistiskt dominerad samhällsformation har alltså en öppnande men inte en avgörande funktion. Den utgör avstampbrädan från vilken ett nytt system kan börja. Men den deltar ändå i det ursprungliga systemets självreglering. Denna kris kan på sin höjd vara startpunkten för en revolutionär situation; den blir inte revolutionär, d.v.s. kan inte övervinnas i revolutionär riktning, annat än genom ett subjekt, som tar sig an den, och åtar sig ansvaret för den sociala omvandlingsprocessen. Det är också detta som Lukacs uttrycker med kristallklarhet i sitt svar till alla fatalister som väntar sin räddning genom kapitalismens *sista* kris: ”den kvalitativa skillnaden mellan kapitalismens avgörande *sista* kris och de föregående kriserna är alltså enbart en följd av förvandlingen av de senares omfattning och djup, deras kvantitet till kvalitet. Eller med en bättre formulering, denna förvandling yttrar sig i att proletarietet upphör att blott vara ett objekt för krisen, att den kapitalistiska produktionens inneboende antagonism öppet utvecklas.”⁶

Krisen rör alltså en bestämd samhällsformation. Men krisen blir revolutionär endast när ett subjekt arbetar för dess upplösande genom att attackera staten, som är det strategiska målet, det lås som upprätthåller produktionsförhållanden vilka blivit till en tvångströja för produktivkrafterna. Efter att ha bestämt karaktären av den kommande revolutionen för att kunna genomföra den segerrikt, så ägnar Lenin sig åt att bestämma dess subjekt.

På denna punkt skiljer Lenin noggrant mellan revolutionens teoretiskt-historiska subjekt (proletariatet som klass, bestämd av produktionssättet) och det politiskt-praktiska subjektet (förtruppen, bestämd av samhällsformationen). Detta representerar inte proletariatet ”i sig”, ekonomiskt, politiskt och ideologiskt behärskat, utan proletariatet ”för sig”, medvetet om sin rätta plats i produktionsprocessen och om sina egna klassintressen.

Där ligger en av de tongivande idéerna i *Vad bör göras?* där Lenin skiljer ”spontanitet” och spontanitet”. Han ser i spontaniteten ”den embryonära grunden till ett medvetande”, men klargör dåligt medvetenhetsgraderna. Han skiljer en dimmig och underkastad spontanitet från en spontanitet som har befriats och befruktats av förtruppens kamp. Han slår fast att den socialdemokratiska medvetenheten bara kan komma till arbetarna utifrån, från de revolutionära intellektuella vilka är bärare av den globala kunskapen och förståelsen av produktions-

⁵ Lukacs: *Historia och klassmedvetande*, sid 131.

⁶ op.cit. sid 321-322.

processen. Av sig självt kan arbetarklassen bara komma till en ”trade-unionistisk” medvetenhet.

I den revolutionära krisen finns båda subjekten inblandade. Det teoretiska eftersom det är villkoret för att den kommande sociala ordningen skall vara möjlig, och därför att det är den revolutionära strategins stöd. Det politiska subjektet, partiet, eftersom det utarbetar och genomför denna strategis taktik. Lenin ställde sig den dubbla uppgiften att bestämma det teoretiska subjektet för den åsyftande revolutionen och att ge den det politiska subjekt som var förmöget att klara av den.

Det var en ständig angelägenhet för Lenin i hans första skrifter att slå fast och visa att proletariatet var den sociala klass som hade den historiskt revolutionära uppgiften. Samtidigt som han karaktäriserar den ryska samhällsformationen som kapitalistisk, förklarar han den klassmässiga självständigheten hos proletariatet, som den enda klass som är förmöget att lösa ett sådant samhälles motsättningar. Han glömmer aldrig i sina allianser eller programförslag att åter slå fast proletariatets självständiga roll. Redan 1894 fastställer han att ”endast borgarna kan glömma att bakom hela folkets solidariska intressen mot de medeltida feodalinstitutionerna, så finns den djupa och oförsonliga antagonismen mellan bourgeoisin och proletariatet inom detta folk.”⁷

I *Vad är ’folkvännerna’* för han också fram som ”den väsentliga tesen” att ”Ryssland är ett borgerligt samhälle, att dess politiska form är en klasstat och att det enda sättet att få ett slut på utsugningen av arbetaren är *proletariatets* klasskamp.”(8) Han preciserar vidare att ”den period i Rysslands sociala utveckling då demokratismen och socialdemokratien bildade *en* ouplöslig helhet har för alltid passerat.”⁸

Ett år senare, i ”De ryska socialdemokraternas uppgifter”, påminner han om principen att ”bara de kämpande är starka, vilka stödjer sig på bestämda klassers medvetna, reella intressen.”⁹

Utifrån denna princip uppmanar han socialdemokraterna att alltid komma ihåg att proletariatet är den *särskilda* klass som imorgon kan befinna sig i motsatsställning till sina förbundna av idag. Tack vare en så precis bestämning av den kommande revolutionens karaktär och av dess teoretiska subjekt är varje förvirring utesluten i programmen; i utkastet från 1899 föreslår Lenin ”ett stöd åt bönderna ... i den mån som bondebefolkningen kan föra en revolutionär kamp mot kvarlevorna av livegenskapen i allmänhet och mot absolutismen i synnerhet.” samma utkast påpekar han också: ”två väsentliga former för klasskampen sammanflätas idag på den ryska landsbygden: a. bondebefolkningens kamp mot godsägarna och mot livegenskapens kvarlevor; b. det framväxande lantproletariatets kamp mot den lantliga bourgeoisin. För socialdemokraterna är denna andra kamp naturligtvis *den viktigaste* men de måste nödvändigtvis stödja den första *så länge* som denna inte står emot den sociala utvecklingens intressen.”¹⁰

Det är denna grundligt rotade, tålmodigt förfinade förståelse av den ryska samhällsformationen och av de klasser som är i *spel* i denna, som gör att Lenin redan i *Aprilteserna* kan förstå den verkliga innebörden av den revolutionära krisen 1917: ”Det som är det särpräglade i det nuvarande läget i Ryssland, det är *övergången* från revolutionens första etapp som gav makten åt borgarklassen till följd av proletariatets otillräckliga grad av medvetenhet och

⁷ Lenin: *Samlade skrifter i urval*, 20:e bandet, sid 154.

⁸ op.cit, sid 174 och 178.

⁹ Lenin: *Valda verk*, band I, del I, sid 131.

¹⁰ Lenin: *Collected Works*, vol. 4, sid 242 och 251.

förståelse, till den andra etappen som måste ge makten till proletariatet och till *de fattiga skikten* i bondebefolkningen.”¹¹

3. Det politiska subjektet byggs upp

Dessa påminnelser om det leninistiska tillvägagångssättet skulle kunna tyckas överflödiga om inte detta tillvägagångssätt låg i botten på hela den leninistiska organisationsteorin. Det är alltid med hänvisning till dessa analyser som Lenin grundar *principerna* för organisationen. De definierar utseendet hos en organisation som kämpar mot en borgerlig centraliserad statsapparat för att krossa den. I förhållande till dessa principer är varje organisationsystem endast en approximerad tillämpning. Principerna utgör organisationens strategi, av vilken systemet bara är en taktisk tillämpning.

Det är detta som undgår Rosa Luxemburg. Därigenom visar hon att hennes uppfattning av organisationen inte ligger på samma plan: hon är trivial, ibland känslomässig, ofta infra-teoretisk. Själva karaktären av de liknelser hon använder vittnar ibland om detta. De springer fram ur en naiv vitalism, av en organisatorisk naturalism: ”Genom att hindra ett friskt organiskt livs pulseringar, försvagar man kroppen och man minskar dess motståndskraft ... En arbetarrörelse så full av sav...” Parallellt, mot den medfödda naturliga livskraften i arbetarrörelsen ställer hon den akademiska grådaskigheten hos dess ledningar: ”Ingen rigid formel är tillräcklig ... ; skolmagisterns pekpinne ... ; ultracentralismen som Lenin försvarar, verkar indränkt inte av en positiv och skapande anda utan av nattvaktens sterila anda. Alla hans omsorger ägnas åt att förtränga rörelsen snarare än att utveckla den; att häva den, inte att ena den.”¹²

I sin förenklade entusiasm, närd av polemiken mot den tyska socialdemokratin sträcker hon sig till att förvränga eller vända på Lenins argument. Hon genmäler, att om han vill undvika de intellektuellas skadliga och upplösande inflytande på partiet, så åstadkommer den bolsjevikiska formeln motsatsen till det den vill: den sätter ett ”byråkratiskt pansar” bestående av en ”makthungrig intellektuell elit” i ledningen för partiet. I själva verket resonerar Lenin aldrig i dessa termer. Han talar inte abstrakt om det skadliga inflytandet från de intellektuella, utan om den decentralistiska organisationsprincipen som en avtrubbande princip. De intellektuella kommer bara in som de gynnade representanterna för den organisationsupplösning som den decentralistiska principen innebär.

Problemet är att Lenin och Rosa inte talar samma språk i sakfrågan, vilket emellertid inte alls hindrar henne från att uttala sig om den leninistiska organisationstypen genom att hålla ”frihetens” och ”demokratins” rena fana högt mot Lenins ”extrema” positioner. Det finns i själva verket inget tvivel: den ”blanquistiska”¹³ organisationen som Lenin förespråkar kommer inte att ha någon kontakt med massorna eftersom den leninistiska ”ultracentralismen” kommer att föra den till konservatism och avsomnande. Rosa menar att centraliseringen vidgar ”klyftan mellan massornas hänförelse och socialdemokratins vacklande”. ”Det viktigaste för partiet är att upprätthålla den riktiga politiska uppskattningen av de kampformer som svarar mot varje omständighet, att uppfatta det relativa i varje kampfas och det oundvikliga i att de revolutionära spänningarna skärps.” Denna kritik får henne att förkasta det organisationsystem som Lenin föreslog och nöja sig med att acceptera organisationsprincipen. Den

¹¹ Lenin: *Valda verk*, band II, del I, sid 8 (”Om proletariatets uppgifter i vår revolution”).

¹² Dessa och närmast följande citat är hämtade ur Rosa Luxemburg: ”Marxisme contre dictature.” *Red anm.*: Rosas artikeln finns i svenska översättningar, dels under den korrekta titeln ”Den ryska socialdemokratins organisationsfrågor” (Rosas egen rubrik) eller så kallas den ”Leninism eller Marxism?” (antileninisternas favoritrubrik). Vi här dock inte använt dessa översättningar utan har bibehållit broschyrens ursprungliga översättning från franskan.

¹³ Blanqui – fransk revolutionsledare, som förkastade klasskampen, förespråkade konspirativ verksamhet av ett fåtal intellektuella.

skillnad som Rosa gjort mellan demokrati och centralism, ett mekaniskt motsatsförhållande, härrör mera från en dåligt smält hegelianism än från marxistisk dialektik. Dessutom åstadkommer hon en olycklig förvirring genom att acceptera organisationsprincipen utan att acceptera dess system. Den leninistiska organisationsteorin bär just det kännetecknet att det föreslagna systemet *nödvärdigtvis* är logiskt i förhållande till principen, och *av denna princip följer* nödvändigtvis *detta* organisationssystem. Redan därigenom är det klart att varje kritik av "systemet" är tecken på en oenighet *vad* gäller organisationsprincipen. En oenighet som finns mellan Lenin och Rosa. Det beror på att Rosa, i logik med sig själv, ställer partiproblemet som en funktion av sin egen analys av det kapitalistiska samhället. För henne löper kapitalismen oundvikligen mot katastrofen. Motsättningarna som ständigt skärps till förmån för "en mycket liten minoritet i den regerande bourgeoisin" medför dels att proletariatet spontant är revolutionärt, dels att dess parti endast kan vara "den organisatoriska samlingspunkten" för alla de skikt som satts i rörelse mot bourgeoisin av denna utveckling. I denna problematik – organiskt bestämd revolutionär klass ställd gentemot reaktionär klass – är partiet en *produkt* av den revolutionära krisen och inte en nödvändig beståndsdel inom ramen för den kapitalistiska samhällsformationen, så som Lenin visar. Denna helt enkelt tragiska uppfattning av kapitalismen leder således Rosa till att *överskatta* massrörelsen, att *underskatta* partiets nödvändighet och roll i det kapitalistiska systemet. Detta tillåter henne att mixtra med en ihärdig organisatorisk empirism, att relativisera organisationsfrågan genom att begränsa de leninistiska teserna till Ryssland: "i Ryssland är det fråga om ett första försök – det är tvivelaktigt om en stadga kan göra anspråk på ofelbarhet – den måste först undergå eldprovet." Hon förstår inte att det rör sig om något helt annat, vilket Lenin dock klart preciserat: "kamrat Luxemburg säger att en kraftig och klar tendens till ohejdad centralism tecknats i min bok. Kamrat Luxemburg antar på detta sätt att jag försvarar ett organisationssystem mot ett annat. Men verkligheten är annorlunda. Igenom hela boken, från dess första sida till dess sista, försvarar jag de grundläggande *principerna* för *varje* partiorganisations-system, vilket detta parti än må vara. Min bok analyserar inte skillnaden mellan det ena eller det andra organisationssystemet, utan det sätt varpå varje system måste stödjas, kritiseras och rättas utan att överträda partiprinciperna."

Efter att ha klargjort frågan om vilken som är den kommande revolutionens teoretiska subjekt – inte "folket" utan proletariatet – ägnar Lenin all sin militanta energi åt att ge revolutionen dess oundgängliga politiska subjekt. Utan uppehåll anstränger han sig för att klart avgränsa avantgardet och samla det inom det socialdemokratiska partiet. Att ge proletariatet den drivande rollen i revolutionen innebar att bekämpa populisterna; det innebar att förstå revolutionens natur utan att för den skull ge sig medlen för att genomföra den. Bland de som då erkänner proletariatets historiska roll förstår inte alla vilket vapen som är praktiskt nödvändigt för att det proletariatet skall "bli det det är": en klass.

Mot ekonomisterna visar Lenin att proletariatet inte spontant kan frigöra sig från den ekonomiska kampens område. Han slår fast att "arbetarnas kamp inte blir en klasskamp förrän hela arbetarklassens alla avantgardeföreträdare i hela landet är medvetna om att de utgör en enda arbetarklass och börjar handla, inte mot den eller den arbetsköparen, utan emot hela kapitalistklassen och mot regeringen som stödjer den." Han erkänner visserligen att de lokala socialdemokratiska organisationerna utgör grunden för varje partiaktivitet; men om den förblir "enskilda hantverkarens" aktivitet, kan man inte kalla den "socialdemokratisk" eftersom den varken organiserar eller leder proletariatets klasskamp.

Det är ständigt samma organisationsprinciper, samma föreställningar om partiet som Lenin försvarar emot mensjevikerna från 1903, emot teorin om organisationen som en process från 1905, och emot likvidatorerna 1907. Partiet är det instrument varigenom den medvetna delen

av arbetarklassen får tillträde till den politiska kampen och förbereder sammanstötningen med den centraliserade borgerliga staten, den kapitalistiska samhällsformationens slutsten.

Organisationen som på detta sätt uppfattas som politiskt subjekt är inte vara en ren formsak: den är degeln för en kollektiv politisk vilja som uttrycks genom en teori i ständigt arbete och genom ett kampprogram. Urvalet av dess förkämpar och centralismen utgör två av dess hörnstenar. Inte på grund av någon nyck utan på grund av nödvändighet: en nödvändighet som bara kan förstås genom att man konfronterar organisationen med dess mål: revolutionen.

II. Organisationen i den revolutionära krisens eldprov

1. Försök till definition

I flera omgångar, framförallt i *Andra internationalens sammanbrott* och i *"Radikalismen"-kommunismens barnsjukdom*, ansträngde sig Lenin att definiera begreppet revolutionär kris. Han räknar upp beskrivande kriterier som bara kan uppskattas subjektivt. Han avgränsar ett allmänt begrepp snarare än han ger det en precis innebörd. I *Andra internationalens sammanbrott* räknas kriterierna upp för första gången; Lenin ägnar sig åt att definiera "en revolutionär situations kännetecken": a. de härskande klasserna kan ej längre upprätthålla sin makt i en oförändrad form:... basen vill inte längre leva som förut och toppen kan det inte längre; b. "De förtryckta klassernas nöd och elände har förvärrats mer än vanligt"; c. "massornas aktivitet framträder tydligt".¹⁴

På detta sätt uppskattar Lenin "helheten av de objektiva förändringar som utgör en revolutionär situation".¹⁵ Impressionismen är inte utesluten i en på så sätt definierad revolutionär situation. Detta i synnerhet som de nämnda kriterierna inte kan föreställas åtskilda, utan måste ses i sitt inbördes sammanhang – de utgör villkor för varandra. I *"Radikalismen"*... trycker Lenin mera på mellanskiktens förening med proletariatet, söm andra kriterium. Denna förening kan inte betraktas som ett fenomen i sig, utan måste ställas i förhållande till. de andra erforderliga företeelserna – ju bestämdare proletariatet visar sig i sin kamp, desto mer sluter mellanskikten upp på dess sida. Den leninistiska definitionen av en revolutionär situation för alltså in ett spel med olika faktorer i ett invecklat och växlande samspel. Faktorer som man inte kan analysera strängt objektivt. Trotskijs tillvägagångssätt i *Ryska revolutionens historia* är liknande: han gör de leninistiska kriterierna till sina under det att han uttryckligen trycker på "den villkorliga ömsesidigheten i förutsättningarna."

Om alltså den objektiva bedömningen av en revolutionär situation verkar vara osäker, så rättas detta till genom ingripandet av en slutlig faktor, vilken förenar de olika faktorerna och konkretiserar deras samspel. Trotskij betraktar den som det sista, men inte minst viktiga villkoret för maktens erövrande: "det revolutionära partiet som klassens enade, härdade avantgarde." Vad Lenin anbelangar så gör han detta sista villkor till skillnaden mellan den revolutionära situationen och den revolutionära krisen. Denna existerar endast i det fall då det till alla uppräknade objektiva förändringar tillfogas en subjektiv förändring, d.v.s. "den revolutionära klassens förmåga att leda tillräckligt kraftfulla massaktioner för att störta den gamla regeringen, som aldrig kommer att falla om den ej störtas, inte ens under krisartade tider".

Således överskrider den revolutionära organisationen de olika kriteriernas famlanden, den binder dem samman och förenar dem. Den utgör deras skärningspunkt, den upphäver deras parallella, åtskilda förefintlighet. Toppens svaghet, mellanklassernas anslutning, basens otålighet blir *dess* styrka. Villkoret för framgång i krisen ligger inte längre i den ena eller den andra av de objektiva faktorerna, utan i själva hjärtat på subjektet, som *syntetiserar* dessa

¹⁴ Lenin: *Samlade skrifter i urval*, band 9, sid 69-70.

¹⁵ op.cit. sid 70.

faktorer genom att *interiorisera* dem. Krisens knut är inte längre den icke mätbara mångfalden som en revolutionär situation företer, utan den organisation som förenar denna mångfald, interioriserar den och övervinner den.

Genom organisationen är proletariatet inte längre en behärskad faktor med variationer som förutsetts av den borgerliga sannolikhetskalkylen. Det blir en vilja som inte längre uttrycker ett enkelt objekt i det sociala fältet, utan ett subjekt, en okänd faktor som för alltid förvandlar den härskande klassens planer till hypotetiska antaganden. För att verkligen kunna spela denna roll måste den revolutionära organisationen vara inte en flytande samling individer, utan en sammanhållen, strukturerad kropp med tillräcklig hårdhet för att sätta sig på tvären i bourgeoisins strupe. Den är inte en enkel pjäs på en ledig ruta på det politiska schackbrädet. Genom sin blotta närvaro förändrar den hela styrkeförhållandet. Även om det gäller en bonde. Så mycket mera då det gäller en kung.

2. Den revolutionära krisen som sanningskriterium

Den revolutionära krisen kastar nytt ljus över klasskampen och återger huvudaktörerna deras rätta värde. I krisens sönderslitande kamp anar man den flyktiga ankomsten av sanningen – ”kriget förslöar och krossar vissa människor, det upplyser och stålsätter däremot andra, så som varje kris i en människas liv eller i ett folks historia gör.” (Lenin)

a. För organisationen

Lenin påminner ständigt om att socialdemokratien är sammansmältningen av arbetarrörelsen och socialismen. ”Avskuren från socialdemokratien sker ett verkligt förfall och förborgerligande i arbetarrörelsen.” Man kan tillägga att socialismen förlorar också fotfästet och förborgerligas om den skiljs från arbetarnas kamp – där hämtar den näring från den revolutionära klassens ”instinkt”. Partiet utgör bryggan mellan proletariatets famlande medvetenhet och den roll som *teoretiskt* tillkommer det. Det utgör den nödvändiga länken mellan begreppet arbetarklass och dess praktiska, alienerade tillstånd i det kapitalistiska samhället. Det är därför som ”partiets uppgift inte är att hitta på alla slags upptänkliga metoder för att komma arbetarna till hjälp, utan att hjälpa dem i de strider som de redan har påbörjat ... att utveckla deras klassmedvetenhet.”

Det är partiets uppgift att binda samman de två varandra kompletterande poler det slits mellan: å ena sidan den teoretiska förståelsen av produktionsprocessen, av proletariatets roll, av revolutionen – å den andra den konkreta förbindelsen med arbetarnas dagliga kamp. Det är mellan dessa dubbla utgångspunkter som det grundar sin strategi. Samtidigt som partiet är ”den synliga inkarnationen av proletariatets klassmedvetande”, så är det det levande beviset på klyftan mellan proletariatets teoretiska roll och dess medvetande som mystifierats av den dominerande ideologin.

Uppfattad på detta sätt är inte organisationen en ren diamant, på samma sätt som teorin inte är en ren vetenskap. Organisationen innesluter motsättningarna i det system som det är rotat i. Den andra internationalens opportunist vittnar om detta. I analysen av den sociala grunden för denna opportunist skär sig Rosas och Lenins teser kraftigt. Båda två betonar betydelsen av den parlamentariska legalismen under långa perioder av relativ fred; den framkallar uppkomsten av ett skikt bestående av professionella representanter för arbetarklassen, vilka är lätta att handskas med och som är känsliga för bourgeoisins smicker. Denna politiska personal stödjer sig på arbetararistokratin och den intellektuella småbourgeoisin, vilka smorts med smulor från de koloniala plundringarna.

Men Rosa utarbetar ett argument som är ännu mycket mer subtilt, och som gäller själva organisationens existens. Lenin anade det i *Andra Internationalens sammanbrott* utan att teoretisera företeelsen: ”de stora och starka partierna är rädda för att se sina organisationer

upplösta, sina kassor beslagtagna, sina ledare arresterade.” Rosa går mycket längre för att fatta problemets betydelse. Hon går tillbaka till själva företeelsen av en revolutionär organisation i ett kapitalistiskt samhälle: försvaret av beviljade privilegier, de parlamentariska sedernas smitta räcker inte för att förklara opportunisten. Rosa för tillbaka organisationernas urartning på en grundläggande motsättning som hon uttrycker i flera omgångar i *Marxisme contre dictature*: ”Proletariatets allomfattande rörelse för sin totala befrielse är en process vars egenhet ligger i att för första gången efter det förvildade samhällets tillkomst, så för folkets massor fram sin vilja medvetet, emot alla härskande klasser, fastän denna viljas förverkligande endast är möjlig bortom de nu rådande sociala gränserna. Men det är bara i kamp mot den upprättade ordningen, d.v.s. inom denna ordnings gränser, som massorna kan förvärva och stärka denna vilja. Å ena sidan folkets massa, å andra sidan ett mål bortom den rådande sociala ordningen; å ena sidan den dagliga kampen, å andra sidan revolutionen, dessa är motsättningens termer.”

I *Reform och revolution* påminner hon om den socialdemokratiska rörelsens två stötestenar: ”mellan övergivandet av masskaraktären å ena sidan och övergivandet av det slutliga målet å den andra, mellan återfallet i ett sekttillstånd och återfallet i den borgerliga reformistiska rörelsen, mellan anarkin och opportunisten.”

Av detta följer närvaron av två motstridiga strömningar i den revolutionära rörelsen: den ena trogen revolutionen, den andra offer för de sekteristiska eller opportunistiska frestelserna. Således räcker det inte för den revolutionära organisationen att göra sig stark inför stormningen – ty i detta perspektiv är en viss konservatism själva villkoret för en nödvändig stabilitet. Den kan inte konstituera sig som en absolut främmande kropp i systemet. Den för alltid inom sina egna led en ständig kamp mot de opportunistiska avvikelserna, ”arvet från kapitalismen”.

I den dagliga kampen är även segrarna förgiftade frukter: varje erövat område ”blir på samma gång en bastion mot senare framgångar av större omfattning.”

I själva verket är organisationen aldrig en ren, härdad stålklinga. Den är snarare *differentierad, mångfacetterad*. Den tar form i det mellanrum som den mäter: det som skiljer klassen som teoretiskt subjekt från dess kuvade praktiska spontanitet. Den demokratiska centralismens princip är själva tecknet på den motsägelsefyllda position som den revolutionära organisationen befinner sig i, rotad i det system som den skall krossa och övervinna. Den demokratiska centralismen är det sammanjämkande och motsägelsefyllda uttrycket för utformningen av förkämparnas revolutionära spontanitet i organisationens centraliserade samband. Det är alltså tydligt att sammanhållningen i den revolutionära organisationen aldrig är sådan att den genomgår krisen som en homogen kropp, utan svårigheter. Den revolutionära krisen rör inte bara det system som den skakar utan också den organisation som bildats i detta system, krisen är för organisationen avklädningens och korrigerings stund. Bolsjevikpartiet undgick inte historien; de artiklar som Zinovjev och Kamenev publicerade mot upploppet fick Lenin att begära deras uteslutning på hösten 1917; i april var Lenin i minoritet i Centralkommittén. Den revolutionära krisen avslöjar organisationen, den färglägger bristerna och avgränsar den del som är förmögen att göra slut på krisen genom den revolutionära aktionen. Den utgör den mall som den provisoriska organisationen använder för att skäras ut till och anpassas till sin historiska uppgift. Det var därför Lenin öppnade partiets portar på vid gavel 1905 ...

b. För teorin

På samma sätt som organisationen inte är av rent stål, så är inte heller teorin en ren vetenskap. I en period av revolutionär stagnation kommer teoreticistiska strömningar fram i arbetarrörelsen. Man riskerar att anse att teorin säger sanningen, distinkt och utom räckhåll för

historien. Lenin är mer försiktig då han efter upproret 1905 säger: ”*Som alltid* tar praktiken överhanden över teorin.” Vilket inte hindrar honom att ständigt påminna om att ”Marx’ teori är mäktig därför att den är sann.” Låt oss klargöra detta ”*som alltid*” ... det måste preciseras till: i en period av kris.

Teorin är också tecknet på skillnaden mellan ideologin och den hypotetiska sanningen. Den tillhör den ”relativa sanningens” typ, som Lenin säger, med Engels’ ord. I den revolutionära krisen skärps brytningen mellan ideologin och sanningen, vilka till dess varit oskiljaktigt sammanblandade, och teorin prövas med ”praktikens kriterium”.

Teorin är alltså ett möjligt mått på avståndet mellan sanning och ideologi. Men den är inte ensam om att kunna förbinda och överbrygga detta avstånd med ett språng. Även om den utgör ett medel att övervinna organisationskonservatismen, så utgör teorin inte desto mindre i längden en fara, om den tas alltför mycket på allvar, och till varje pris vill pressa in historien i de vattenkvarnar den ämnat åt den.

Det är därför som Lenin inte undlåter att använda sig av den revolutionära uppfinningsrikedomen, även om han i första hand angriper varje problem ur en teoretisk synvinkel: där finner han en annan brygga än den brygga teorin förser honom med – även om den är mindre rationell i sin uppbyggnad. Inte desto mindre så avlöser ibland fantasins vägar de teoretiska och avslöjar genvägar som ett strikt tillvägagångssätt skyr. Det är en annan bild av Lenin är den stränge och kylige läraren som Rosa tycker om att teckna.

”Man måste drömma!”

Paradoxalt nog är det en av slutsatserna i *Vad bör göras?*. ”Man måste drömma!” upprepar Lenin. Och han tecknar i några få drag den burleska scenen med en kongress av pipskäggar och monoklar, som angriper honom för denna oanständighet. Han visar hur Martynov och Kritjevskijfigurer¹⁶ förföljer honom med sina blixtrar: ”har en marxist rätt att drömma?” Han svarar dem med ett långt citat om den fruktbara dialektiken mellan drömmen och verkligheten för att avsluta: ”det finns tyvärr alltför få drömmar av denna sort i vår organisation!”

På samma sätt som den revolutionära krisen är sanningens stund för organisationen, så är den det för teorin. Det återstår att veta varför.

c. För samhällsformationen

Vi har pekat på att den revolutionära krisen inte gäller produktionssättet utan samhällsformationen. Produktionssättets struktur av motsättningar utgör den dolda källan till denna kris. Lenins andra kriterium på en revolutionär situation vittnar klart om att krisen är samhällsformationenens kris. Genom mellanskiktens anslutning till proletariatet suger samhällsformationen upp produktionssättets överlappning, vilken utgör grunden för förekomsten av mellanskikt. I krisen strävar samhällsformationen asymptotiskt mot sitt dominerande produktionssätt, vilket utgör dess gömda sanning. I *Akkumulation des Kapitals* trycker Rosa Luxemburg på att kapitalismens utveckling medför upplösandet av mellanskikt och -klasser. Ju mer den kapitalistiska samhällsformationen eliminerar feodalismens rester, desto mer strävar den mot det kapitalistiska produktionssättet, den abstrakta modell som Marx producerat, och desto mer tar sig denna upplösning våldsamma uttryck. Allt större skikt lösgör sig från det borgerliga samhällets skenbart fasta byggnad, och utlöser rörelser som genom den våldsamt med vilken de bryter ut, i hög grad kan påskynda bourgeoisins sammanbrott. Den revolutionära krisen påskyndar processen, fläker upp motsättningarna, och lämnar proletariatet och bourgeoisin, lönarbetet och kapitalet ensamma mot varandra, sådana som Marx teoretiskt

¹⁶ Lenin: *Valda verk*, band I, del I, sid 343. Martynov och Kritjevskij var ekonomister.

urskiljde dem: de två nödvändiga och oförsonligt antagonistiska polerna i det kapitalistiska produktionssättet.

Det är på grund av detta, att samhällsformationen i krisens sönderslitande tid, tenderar att reduceras till sitt dominerande produktionssätt, som den ger upphov till dubbelmakten. Efter att noggrant ha studerat lärdomarna från 1905 upprepar Lenin ständigt att ”sovjeterna utgör en ny statsapparat.” Han angriper våldsamt Martov, vilken erkänner råden som kamporgan utan att se deras uppgift att utvecklas till statsapparat. I krisen förändras förhållandet mellan förtruppen och de ryska massorna. Proletariatet blir plötsligt medvetet om sig själv. I krisens säregna tidsbegrepp lär sig massorna mer på några timmar än under tjugo år. Deras underkuvade och mystifierade spontanism förändras till en revolutionär spontanitet, befruktad av förtruppens aktivitet. Det är sovjeterna, ”det mest utvecklade uttrycket för arbetarnas enhetsfront” (Trotskij), och inte partiet som är den proletära klassens maktorgan. Tvärtemot vad ultravänstern tror, och till skillnad från partiet och fackföreningen, så är råden inte en ständig klassorganisation. Deras konkreta existensmöjligheter sträcker sig utöver det borgerliga samhällets ram och deras blotta närvaro innebär redan en verklig kamp om statsmakten, det vill säga inbördeskrig.

Den revolutionära krisen utgör alltså den brytningspunkt där proletariatet verkligen träder in såsom klass i historien, där ”massorna tar sitt öde i egna händer” och börjar spela den främsta rollen. Det är på grund av att samhällsformationen i den revolutionära krisen tenderar att sammanfalla med sitt dominerande produktionssätt som organisationen och teorin då underkastas praktikens eldprov inför proletariatet, som för första gången sätter sig i rörelse och utvecklar sig i *egenskap av klass*. Om man inte förstår detta specifika kännetecken på den revolutionära krisen så får organisationsteorin vilse och yrar. Denna yrsel undgår inte Rosa alla gånger.

Krisen verkar som en katalysator, genom vilken skillnaderna skärps, en tid av förlossning. ”Det som utgör det betydelsefulla i alla kriser” skriver Lenin, ”det är att de uttrycker det som ända tills dess endast varit latent, förkastar det som är av sekundär betydelse, det som är ytligt, de skakar bort dammet från politiken, visar naket fram de verkliga källorna till klasskampen, sådana som den verkligen förlöper.” Det är denna dubbelbottenhet i samhället, vilken avslöjas genom det plötsliga framträdandet av de underliggande skeendena, som alla de olika marxistiska bilderna och liknelserna, med hänsyftningar på ockulta verk, försöker att beskriva. ”Den gamla mullvaden” är det mest berömda exemplet på detta.¹⁷ Av detta följer att uppfattningen av samhället pendlar mellan två linjer. Den första är beskrivande, den räknar och registrerar de sociala företeelserna, jämför kraven och partiernas valresultat. Den andra är av strategisk art – den nöjer sig inte med att rada upp klasserna, den forskar bortom det tydliga, i klassernas djupa, avgörande konflikter. ”Statistiken”, skriver Glucksmann, ”finner sin nyckel i klasskampen, inte tvärtom.” För att återta den analoga distinktion som Lenin gjorde, så är politiken en fråga om algebra, inte om aritmetik, en fråga om högre matematik, inte elementär. Byråkraterna envisas med att rapa upp att tre är större än två, men i sin valmatematiska förblindelse ser de inte att ”den socialistiska rörelsens gamla former fyllts med nytt innehåll; på grund av detta har ett nytt tecken, minustecknet kommit framför siffrorna, medan klokhuvudena fortsätter att övertyga sig om att minus tre är mer än minus två.”

Denna *omvandling till algebra*, som kännetecknar det politiska fältet, är det enda som under klasskampens förlopp öppnar vägen till en strategi. Den revolutionära krisen skiljer sig från systemets vanliga renande kris därigenom att den hör till *politikens område*. Det är på detta plan som den leninistiska organisationsteorin ger ett fotfäste.

¹⁷ Se not 13 i ”Tesar om arbetsområdenas dialektik”.

III. Organisationen som öppning mot politiken

1. Problemen efter maj

De diskussioner som följde efter majhändelserna gällde ofta det revolutionära partiet. Oftast var det fråga om att framkasta nya förbättrade versioner, med förslag om "ett parti av ny typ", eller helt enkelt att ta avstånd från det anakronistiska med ett Parti, utlämnat åt bolsjevismens gammalmodiga rustning.

I själva verket är det ett av arbetarrörelsens gamla problem som åter kommer upp till ytan, under förevändning av att vara helt nytt och relevant i detta läge. Vad säger då förnyarna i ämnet idag? Ledaren i *Temps Modernes* av maj-juni 68 ger partiapparaten den enda uppgiften att "samordna de lokala drivkrafternas aktivitet tack vare ett nät av kommunikationer och informationer; att utarbeta allmänna perspektiv ..." Vad gäller Glucksmann så skiljer han på partiets olika uppgifter (teoretiska, politiska och ekonomiska). Han påstår att en *revolutionär rörelse* "inte behöver organisera sig som en andra statsapparat, dess uppgift består inte i att leda utan i att samordna ..." Påståendet är redan antingen en truism – partiet skall aldrig försöka bli en statsapparat – eller också ett misstag, eftersom klassen i kamp bör sträva mot upprättandet av en dubbelmakt, mot skapandet av sina egna centraliserade maktorgan, i egen stat. Den dåligt definierade termen revolutionär rörelse är en dubbeltydlighet. Av detta följer en fullständig uppfattning av en organisation där centra är nödvändiga, "inte för att genomföra revolutionen utan för att samordna den", där "generalstabernas" uppgifter försvinner till förmån för "arbetslag bestående av specialister".

Vissa grupper grundar detta förnekande av partier av "leninistisk typ" på det faktum att den ideologi som dominerar i världsskala inte skulle vara den borgerliga utan den proletära. I synnerhet den kinesiska revolutionen skulle ha förändrat styrkeförhållandet på ett sådant sätt att proletariatet omringar och belägrar bourgeoisin¹⁸ – kort sagt, den proletära ideologin har blivit den dominerande, vilket gör en klar avgränsning av avantgardet överflödigt. Nu gäller det ett enkelt tankeutbyte mellan olika avantgardeströmningar som redan från första början delar den omgivande marxistiska ideologin. I själva verket anknyter alla dessa hypoteser till en problematik som Rossana Rossanda i sin artikel i *les Temps Modernes* gör sig till klarsynt tolk för:

"Tyngdpunkten förflyttar sig från de *politiska* krafterna till de *sociala*". En av de mest strikta systematiseringarna av denna problematik finns hos Arthur Rosenberg (*History of Bolshevism*), vilken betraktar partiteorin som en funktion av proletariatets utvecklingsnivå. Vid en tidpunkt då proletariatet var svagt utvecklat grundar en handfull intellektuella begränsade konspiratoriska organisationer, som bär på proletariatets ännu *varande* klassmedvetande. Det samma gäller Marx och Engels som ibland anser att partiet inskränker sig till deras egna fysiska personer. Enligt Rosenberg tar Lenin upp samma partityp för Ryssland. där proletariatet ännu är svagt utvecklat. I en senare etapp, när proletariatet utvecklats till följd av storindustrins framväxt, tillägnar det sig den marxistiska teorin och tränger in "en organisationerna rättfärdigar med detta sin existens ekonomiska strider de leder. Det är den andra internationalens epok. I en tredje epok slutligen, blir proletariatet en revolutionär klass genom den uppfostran striderna givit det – partiets roll blir i samma mån förminskad, det kan inte längre göra anspråk på ledningen, det skall nu nöja sig med att helt enkelt tolka proletariatets önsksningar.

2. Luxemburgismens fel

a. Återfall i hegelianismen

¹⁸ Ur Broschyren "Après mai", utgiven av C. A. de Vincennes-Sorbonne på Maspéro, sid 21, 23 och 28.

Summariskt, så skulle klassen i sig gradvis bli en klass för sig genom proletariats historiska utveckling. Revolutionernas teoretiska subjekt skulle tendera till att sammanfalla med dess politiska subjekt. Denna tes bygger på den hegelianska problematiken med ”i sig” och ”för sig”. Denna slags tolkning av Marx kallar Poulantzas för historie-genetisk: från att ha varit en odifferentierad massa skulle den sociala klassen organisera sig som klass i sig för att sluta som klass för sig. Denna problemställning undergår en glidning varigenom klassen uppfattas som historiens praktiska subjekt. Den historiska självutvecklingen av klassmedvetandet upphäver partiets roll. Men Poulantzas understryker att ”om väl klassen är ett begrepp, betecknar den inte en verklighet som man kan lokalisera i strukturerna.” Med andra ord, politiken, den nivå partiet hänför sig till, kan inte reduceras ner till den sociala nivån: klassen som begrepp förblir historiens teoretiska och inte praktiska subjekt – partiets förmedling, varigenom klassen får tillträde till politiken, är oundgänglig för den.

Rosa Luxemburgs ställningstagande är inte klart – hennes ordförande och meningsbyggnad röjer ofta hegelianismen, som R. Paris riktigt anmärker i sitt förord till den franska upplagan av *Den ryska revolutionen*. I historien förverkligas begreppet proletariat under hand efter att från början varit alienerat. Alltså framställs Revolutionen som ett dolt subjekt, för vilket klasskampens olika vindlingar bara är ett uttryck. Varje nederlag, varje misstag, varje motgång ses endast som nödvändiga *moment* i processen av begreppets förverkligande. Av det döljer uppenbarligen en särskilt utplånad roll för avantgardeorganisationen: ”det enda subjekt som idag kan axla den ledande rollen är *arbetarklassens kollektiva jag*, som bestämt kräver rätt att *själv få göra felen ...*”

b. Sammanblandning av det teoretiska och det historiska.

Denna kryptohegelianska historieuppfattning visar sig på en annan omväg, i *Die Akkumulation des Kapitals* understryker Rosa Luxemburg en gradvis rening av samhällsformationen, en rening som förtydligar det dominerande produktionssättet i samhällsformationen. Hon konstaterar också en ökande polarisering av klasserna kring proletariat och bourgeoisin. Från denna process härleder hon utvecklingen av medvetenheten i de närvarande klasserna.

Därigenom blandar hon ihop analysens teoretiska och dess politiska nivå genom att härleda den andra från den första. Det är det som Lukacs kallade överskattningen av klasskampens ”organiska” karaktär. Om samhällsformationen sammanfaller med produktionssättet så upplöser sig politiken i teorin, taktiken i strategin. I imperialismens epok finns det inga nationella befrielsekrig, i den proletära revolutionens tidevarv kan det inte finnas några eftergifter mot bönderna. I själva verket är det den politiska dimensionen som Rosa där saknar. Hon tror på ”den växande förstärkningen av proletariats klassmedvetande”. Det skulle vara en jämn utveckling av klassmedvetenheten, under vilken partiets organisatoriska självständighet bara skulle vara nödvändig under ett visst skede av proletariats alienering (tiden fram till att proletariatet upptäcker den historiska uppgift det förkroppsligar).

Genom denna sammanblandning av nivåerna underskattar Rosa Luxemburg även de politiska och ideologiska faktorerna, och deras funktion. Att klasserna polariseras till ytterlighet är inte tillräckligt för att arbetarklassens revolutionära intressen spontant skall uttryckas. Den kan under lång tid förbli förhådd av den borgerliga ideologin, vilken just har till uppgift att dölja produktionsförhållandena. Endast den revolutionära krisen upplöser denna ideologi och ställer mekanismerna i öppen dag. I krisen avslöjar den borgerliga ideologin sin nakenhet i bourgeoisins självrättfärdigande skolor, med sina försök att fördunkla historien, har misslyckats. I maj hade den franska bourgeoisin som fikonlöv bara Arons akademiska kåserier och den grådaskiga klumpigt reaktionära prosan hos Papillon. Men bortom denna kris bygger bourgeoisin upp en ny fasad åt sig. Den kastar åter fram den ideologiska förföringens mekanismer, vilka fungerar upplösande på klasssammanhållningen.

De som idag gör majhändelserna till en födelseakt (för proletarietets revolutionära spontanitet, som avlöst dess underkuvade spontanitet) extrapolerar bara ett givet ögonblick – den revolutionära krisens. De gör en teori av sin egen förvåning och sin egen förtjusning, som var så mycket större som de inte räknade med möjligheten av en sådan kris. Därigenom lämnar de politikens område för att fly in i metapolitikens. Även i detta är de inte utan släktskap med Rosa Luxemburg.

c. Teorin om organisationen som en process.

Den unkna lukten av hegelianism och sammanblandningen av teori och politik utgör grunden för den luxemburgska teorin om organisationen som en process. Rosa envisas helt logiskt med att se organisationen som en historisk produkt: ”I den socialdemokratiska rörelsen är organisationen också ... en historisk *produkt* av klasskampen, till vilket socialdemokratien helt enkelt tillför det politiska medvetandet.” På ett annat ställe definierar hon socialdemokratien som ”arbetarklassens *egen rörelse*”. Eftersom hon satsar på skärpningen av motsättningarna inom kapitalismen och sätter sin tilltro till proletarietet och dess revolutionära spontanitet, så ser hon bara organisationen som ett bevis på klassens utvecklingsgrad, och som den riktpunkt som har förmågan att fälla ut (i den kemiska betydelsen) dess kondensat. Den organisatoriska dimensionen har inte någon specifik tyngd i detta perspektiv. Definitionen av socialdemokratien som klassens egen rörelse kommer av en uppfattning som är mer mekanistisk än politisk. Om bolsjevikerna hade hållit sig till denna uppfattning skulle de ha väntat på klarsignal från Sovjetkongressen innan de utlöste upproret. Endast det organiserade avantgardet kunde förstå att tidpunkten för upproret borde föregå kongressen – och endast det kunde också i verkligheten utlösa det.

Alla Lenins ansträngningar i organisationsfrågan ägnas just åt att undvika sammanblandningen mellan partiet och klassen. I *Vad bör göras?* trummar han in att den rent proletära rörelsen är oförmögen att själv utarbeta en oberoende ideologi, att varje förringande av den borgerliga ideologin innebär ett stärkande av den att ”arbetarrörelsens spontana utveckling leder till underkastelse under den borgerliga ideologin”, att den innebär ”att bourgeoisin ideologiskt förslavar arbetarna.” Ännu mer precist, så har hela debatten med Martov om § 1 i stadgarna, i *Ett steg framåt, två steg tillbaka*, som syfte att klargöra skillnaden mellan parti och klass. Den stora spridningen av partitillhörigheten ”innefattar en *desorganiserande* idé, en sammanblandning av klass och parti”.

Den formel som Martov använt, enligt vilken ”partiet är den medvetna tolken av en omedveten process”, återtar Lenin längre fram för att dra slutsatsen: ”det är just därför som det är fel att vilja att varje strejkande skall kunna kalla sig partimedlem; ty om varje strejk inte vore det enkla spontana uttrycket för en mäktig *klassinstinkt*, om den var det *medvetna* uttrycket för utvecklingen mot den sociala revolutionen ... då skulle vårt parti *direkt, i ett slag identifiera sig* med *hela* arbetarklassen och följaktligen i ett slag göra slut på hela det borgerliga samhället.”

Det är endast i den revolutionära krisen som partiet och klassen tenderar att sammansmälta, eftersom klassen då massivt banar sig väg till den politiska kampen. Partiet är det verktyg varigenom den revolutionära klassen vidmakthåller sin närvaro på den *politiska* nivån som ett ständigt hot mot bourgeoisin och dess stat. Men genom att öppna det politiska fältet för klassen som sådan, så förändrar den revolutionära krisen kvalitativt det politiska livet. Det är därför som krisen förkunnar sanningens ögonblick för organisationerna. Det är också därför som praktiken tar överhanden över teorin i krisperioden.

Det är i detta dialektiska förhållande mellan klassen och partiet som den leninistiska politiken kommer in. Ingen av termerna kan reduceras till den andra. De som förringar organisationens

roll, ser den endast som en funktion av speciella konjunkturer – så till exempel de som skiljer på olika organisationsformer för perioder av laglighet och olaglighet. Lenin uppfattade det på ett annat sätt då han bestämde oföränderligheten i de organisatoriska *principerna* som svarade mot partiets *egentliga* uppgift: kampen för störtandet av den borgerliga staten, som syr ihop den kapitalistiska samhällsformationen. Det är också detta mål som hänvisar partiet till det politiska fältet – såsom produktionsförhållandenas hånglas är statsmakten det huvudsakliga stridsäpplet i den politiska kampen. Det är på denna oföränderlighetens grund som partiet förfogar över en relativ anpassningsbarhet till sina *omedelbara uppgifter*; men partiet bestäms aldrig i förhållande till dessa, alltid i förhållande till sin *grundläggande uppgift*.

Varje revision av de leninistiska organisationsprinciperna sker på ett eller annat sätt genom en glidning bort från det politiska fältet. Likväl är det endast på detta fält som den revolutionära krisens huvudpersoner framträder och beväpnar sig, och som dess insats, statsmakten, befinner sig.

Rosa Luxemburg visar ofta sin uppfattning av proletariats historiska utveckling som en vandring från det omedvetna till det medvetna: ”det omedvetna föregår det medvetna, och den objektiva historiens logik föregår huvudpersonernas subjektiva logik”. Den leninistiska problematiken går bortom den förenklade schematiken av det medvetna och det omedvetna, uppfattade som attribut för partiet respektive klassen. Den förenar sig i själva verket snarare med den freudianska omvandlingen. Där ersätts motsatsparet medvetet-omedvetna med motsatsparet ”sammanhängande jaget – förträngda element”, där det omedvetna är ett gemensamt attribut för bada termerna. Således, i den leninistiska problematiken finns det ingen oavbruten gång från i-sig till för-sig, från det omedvetna till det medvetna. Partiet är inte klassen beväpnad, det förblir offer för osäkerhet, teoretisk vacklan och omedvetenhet. Det uttrycker det faktum att i en kapitalistisk samhällsformation kan det inte finnas någon klass ”för sig” förverkligad, utan endast som uppgift, genom partiets förmedlande. Lukacs påpekar detta med kraft i sin broschyr om Lenin: ”det vore att låta sig invaggas i illusioner tväremot den historiska sanningen att tro att klassmedvetande!, sant och förmöget att leda till maktövertagande, skulle kunna uppstå i proletariats hägn, utan stötar och återfall, *som om proletariats i ideologiskt skulle kunna genomgå steg för steg av sin revolutionära kallelse ut efter en klassmässig linje.*” Det är också orsaken till att den revolutionära krisen aldrig kommer för tidigt och alltid kommer för tidigt, enligt Rosa Luxemburg själv. Aldrig för tidigt eftersom de ekonomiska förutsättningarna, proletariats existens, nödvändigtvis finns för handen. Alltid för tidigt eftersom de politiska förutsättningarna, proletariats fulla medvetenhet om sig själv, aldrig är uppfyllda. Av detta följer att partiet kan vara beväpnat för att störta den borgerliga staten, men det är alltid otillräckligt beväpnat för att kunna åta sig krisens morgondag.

3. Politikens säregenhet

Vad innebär den politiska kampen för Lenin när han ständigt betonar den? Framförallt anstränger han sig för att säga var den inte är: ”Det är inte korrekt att säga att förverkligandet av den politiska friheten är lika nödvändig för proletariats som löneförhöjningarna är...

Denna nödvändighet är av *ett annat slag*, den är *inte samma*, den är av *ett mycket mer invecklat slag.*” Här är det algebrans område, som det förut talades om. Lenin kämpar ständigt mot försöken att reducera det politiska området till det ekonomiska, mot all förflackning av klasskampen. Han tillrättavisar *Rabotjaja Mysl* för vilken ”politiken alltid följer ekonomin;” han gisslar *Rabotjeje Djelo* som ”härleder de politiska målen från den ekonomiska kampen.”

Men bortom varningarna talar Lenin mer om politiken än han definierar den. I själva verket finns inte det politiska området från första början, det framträder först i och med att de politiska krafterna struktureras. Det är därför som ”det mest kraftfulla, det mest fullständiga,

det bäst definierade uttrycket för den *politiska* klasskampen är *partiernas kamp*.” Genom denna kamp, med staten som insats, skapas säregenheten i politiken, som är det område där den revolutionära krisen bryter ut. Denna säregenhet gör att det inte går att mycket klarare definiera det politiska subjektet, vilket trotsar varje sträng ekonomisk determinism. Lenin förblir ständigt vaksam mot den genuina roll som vissa politiska krafter kan spela, ibland helt oproportionerlig i förhållande till deras verkliga sociala fotfäste. Denna roll beror inte bara på de sociala rötterna, utan också på den plats den intar i det politiska fältets speciella strukturering. På detta sätt kan man helt i leninistisk anda förstå den roll som studenterna spelade i maj, utan att ta till sociologiska extrapoleringar. Redan i en artikel om *Den revolutionära ungdomens uppgifter* (1903) klargjorde Lenin: ”Uppdelningen i klasser är visserligen den djupaste grunden till den politiska grupperingen; det är visserligen denna som i *sista hand* bestämmer denna gruppering . . . Men detta i *sista hand* bestäms *enbart* av den *politiska* kampen.”

Av detta följer, tvärtom all fatalism, att det politiska subjektets initiativ bidrar till utlösandet av en revolutionär kris, vars utgång också beror på detta subjekt. Den motsvarande lärdomen är att politikens rikedom blandar bort korten – dess sammansatthet gör att utlösningen förevändningen för krisen nästan aldrig kommer där man ”logiskt” väntade den. Det är därför slem endast partiet kan förbli vaksamt gentemot hela den sociala horisonten, ”odla alla fält, till och med de som verkar vara de äldsta, mest sterila och ruttna, övertygat om att om man täpper till en utgång, kommer smittan att finna en annan väg, ibland *den mest oförutsedda*.”

Dessa omvägar, dessa plötsliga, oväntade uppdykanden kan överraska alla, t.o.m. en revolutionär organisation, som fallit offer för sina skygglappar och fördomar. De utgör ju också det typiska för politiken, där den revolutionära krisen ligger på lut där ingen anat den. Majhändelserna visade på dess specifika strukturering, och gav en återupprättad, fullständig bild av politiken som förförde alla dem som trodde att den hade ett strängt ansikte. Efter att ha amputerats av de traditionella partierna, uppspjälkats i fackliga, politiska och antiimperialistiska strider, utgjorde den sönderdelade och plundrade politiken då endast en beklagansvärd sprattelgubbe. Nanterre påbörjade ihopsättandet av pusslet och återgav politiken sin allt omfattande funktion genom vilken krisen kan sticka igenom och underminera hela ansamlingen av motsättningar. I bit-för-bit-politiken sönderfaller den revolutionära krisen, håll efter håll lappas ihop, front efter front övermannas.

4. Proletariatets strategi och bourgeoisins

För bourgeoisin kommer formerna för politiskt behärskande i andra hand efter det ekonomiska behärskandet. Bourgeoisins politiska makt kan ta formen av fascism, bonapartism eller parlamentarisk demokrati. Men det är på den ekonomiska nivån som den strategiskt är belägen: ”det ekonomiska behärskandet är allt för bourgeoisin, medan formen för det politiska behärskandet kommer i sista hand.” Att hålla sig kvar på det ekonomiska området är att försöka sia bourgeoisin på dess eget område; det är därför som Lenin flera gånger i *Vad bör göras?* går så långt som att säga att ”den trade-unionistiska politiken i arbetarklassen är just arbetarklassens *borgerliga politik*.”

Däremot är det politiska området proletariatets strategiska utrymme. De borgerliga politiska strukturerna koncentrerar och reproducerar alla former av förslavande av proletariatet. Som *Det kommunistiska manifestet* understryker är det den första klassen i historien som behärskats på alla plan (ekonomiskt, politiskt, ideologiskt), medan bourgeoisin vid tidpunkten för sin politiska revolution redan innehade den ekonomiska makten. Följaktligen är de strategiska strider proletariatet för såsom klass politiska strider. Det är också det som Rosa Luxemburg anar när hon vid flera tillfällen understryker att det inte finns någon konstgjord åtskillnad mellan kampen för ekonomiska krav och den politiska kampen, att det inte finns någon rent ekonomisk masstrejk. Hon drar dock inte alla slutsatser av detta – hon förblir på

denna punkt underlägsen också Lenins taktiska förståelse. Vad gäller hennes kritik av Konstituantens ersättande på vintern 1917, framkastar Lukacs att hon uppfattar den proletära revolutionen i den borgerliga revolutionens strukturella former.

Avslutning

Missförstånden mellan Lenin och Rosa Luxemburg är inte enkla isolerade skärmytslingar. De visar på existensen av skilda problematiker där den marxistiska dialektiken och den hegelianska dialektiken stöter samman. Den ena är politisk, den andra är meta-politisk. För oss är det endast den leninistiska problemställningen som gör det möjligt att ställa de verkliga organisationsproblemen, även om Rosa på flera punkter bidrar till berikandet av den revolutionära teorin. Av detta följer två grundläggande punkter:

1. Man kan inte skilja utarbetandet av en revolutionär strategi från uppbyggnadsstrategin för en revolutionär organisation. De betingar varandra ömsesidigt. Den revolutionära strategin är villkoret för organisationens effektivitet, men organisationen är villkoret för existensen av en strategi. Om det är sant att ett slagords giltighet beror på det underförstådda styrkeförhållandet, så omvandlar existensen av organisationen och dess utveckling villkoren för formuleringen av dessa slagord.

2. Varje organisatoriskt arbete bör sträva mot skapandet av ett parti. Detta innebär inte att förekomsten av ett prydligt parti är en "förutsättning" för den revolutionära kampen. Men i enlighet med de leninistiska organisationsprinciperna bör man sträva mot bildandet av ett sådant parti. Om man inte gör det till ett mål utanför den omedelbara praktiken, utan till en horisont som inriktar och betingar denna praktik, så kommer inte varje organisationssystem att hänga i luften, utan tendera till att överensstämma med principerna. Lika litet som rörelsen är allt i den revolutionära kampen, lika litet kan den vara det i skapandet av en organisation – det mål som man ställt upp återverkar på rörelsens karaktär och förlopp.

Daniel Bensaid och Alan Nair

Översättning Örjan Appelqvist

Daniel Bensaid: Teser om arbetsområdenas dialektik

A. Stalinismens historiska betydelse och återvändandet till internationalismen

1. Stalinismen, som urartning av arbetarrörelsen, är inte begränsad till dess organisationer. Den utgör den organiserade kastrationen av den internationella arbetarrörelsen i en epok då borgarklassen överlever fastän den uttömt sina historiska uppgifter, och där endast arbetarklassen är den skapande klassen, historiens drivkraft. Det misslyckande som arbetarledningarna lidit, missledda av stalinismen, och fastän de iklätt sig Oktoberrevolutionens ornat, har följaktligen en avgörande betydelse inte bara för arbetarrörelsens egna svårigheter, utan också för hela det politiska fältet – det vill säga den oväntade handlingsfrihet som borgarklassen fått och utnyttjar för att stärka sina positioner; det ideologiska tomrum, den avsaknad av revolutionärt perspektiv som möjliggör för den borgerliga ideologins produkter, de reformistiska och anarkistiska ideologierna, att åter stärkas.

2. Detta gigantiska missfall för den internationella arbetarrörelsen, som understrukits genom fyrtio års lidanden och krampartade kast, är i såväl nationell som internationell skala av avgörande betydelse för de revolutionära stridernas förlopp, det nya uppsvinget för världsrevolutionen, och för avantgardernas svårigheter att bortom stalinismen återfinna de band som förenar dem med den ryska revolutionen, vänsteroppositionens kamp och den revolutionära marxismen. På det nationella planet måste dessa avantgarden åter finna fotfäste i arbetarklassen, som ofta organiserats av stalinismen, något som inte bara innebär en närvaro av mäktiga partier, utan också av det nät varmed stalinismen har mystifierat klassmedvetandet (pensionärshem, fackföreningar, ungdomsrörelser, kommunala inrättningar, krigsveteraners förbund, etc.). På det internationella planet måste de riva ned stalinismens karikatyr av internationalismen, den internationella hedersvakt som arbetarbyråkratierna rest runt Oktoberrevolutionens avlagda kläder, i arbetarbyråkratiernas tjänst, tacksamma över att finna ett alibi för sina egna kapitulationer i försvaret av socialismens fosterland.

3. Ändå har stalinismen skakats på den nivå där dess sammanhållning varit starkast – den internationella nivån. Oförmögen att längre kunna dämna upp världsrevolutionens tryckvåg, har den i tur och ordning fått utstå eller tolerera den jugoslaviska segern, den kinesiska revolutionen, den kubanska revolutionen och hela den koloniala revolutionens uppsving. I denna internationella process har den vietnamesiska revolutionen förefallit stalinismen vara den vikt i vägskaalen, som definitivt riskerade att välta över styrkeförhållandena. En hel generation av militanter har framfötts under tecknet av denna segerrika revolution, som utgjort det praktiska beviset på möjligheten av att kämpa. Av tacksamhet gentemot denna revolution som givit hopp, har generationen ägnat sig åt att politiskt stödja den vietnamesiska revolutionen, mer eller mindre förvirrat, mer eller mindre medvetet. Därigenom har de gått i den internationella solidaritetens skola, varur den internationalistiska medvetenheten har kunnat gro fram.

4. Che tillfogade en början till strategisk dimension av denna handlingens internationalism genom sitt kämpande exempel och genom sin paroll om skapandet av flera Vietnam. Således vacklar stalinismen just på den punkt där den triumferat – efter att ha övergivit varje internationell strategi till förmån för det ovillkorliga och allt överskuggande försvaret av Sovjetunionen, efter att ha ersatt den proletära internationalismen med en våg av humanitär barmhärtighet, som ibland riktats mot martyrnationerna, efter att ha undergrävts av sina egna motsättningar, så har stalinismen gått därefter att den överger den internationella solidaritetens mest elementära uppgifter. Dessa har istället kunnat axlas av det fåtal internationalistiska

militanter som politiskt överlevt den stalinistiska kvarnen. De har gjort de antiimperialistiska striderna till den degel, där de nya avantgarderna i världsskala smitts fram.

5. Att föra denna kamp, att praktiskt, teoretiskt och organisatoriskt återupptäcka den proletära internationalismen – det är idag mer än någonsin tidigare revolutionärernas främsta uppgift. I kampen mot imperialismen möjliggör den utvecklandet av en embryonal anfallsstrategi på flera fronter, det alltmer medvetna och effektiva utnyttjandet av kampfronternas ömsesidiga beroende, något som i allt högre grad försvagar imperialismen. I kampen mot stalinismen kommer de nya avantgarderna att beröva stalinismen det anseende den tillvällt sig i takt med att de återupplivar internationalismens färger, ruinerar det internationella status-quo som stalinismen lever av, och befrämjar utvecklingen av den revolutionära kampen i själva de urartade eller deformerade arbetarstaterna¹. Imperialismen och stalinismen har på ett varandra kompletterande sätt smitt en kedja av politisk integration och förpuppande. På denna kedjas svagaste länk, antiimperialismen och internationalismen, kommer kampen mot imperialismen och stalinismen att möjliggöra uppkomsten av nya, unga och stridbara avantgarden vilka hotar deras framtid.

6. Det är viktigt att idag se den antiimperialistiska kampens genombrott inte som en första taktisk bräsch, utan som en avgörande punkt för den revolutionära kampens framtid. I den epok då kapitalismen bryter samman, då stalinismen fräts sönder, i den epok då det första generaliserade revolutionära uppsvinget i världsskala äger rum, har problemet med en internationell strategi, som utvecklar den permanenta revolutionens teori, ställts på dagordningen. De uppgifter som praktiskt ställts är det ökade stödet åt den koloniala revolutionen (Vietnam, Palestina, Bolivia), intensifieringen av den antibyråkratiska kampen (Polen, Tjeckoslovakien), och utvecklingen av den antikapitalistiska kampen (Frankrike). Strategiskt har byggandet av en revolutionär International, rotad i massorna, blivit ett trängande problem. Lösningen på dessa problem skulle innebära stalinismens definitiva ruin.

B. De allmänna villkoren för byggandet av det revolutionära partiet

7. De nya avantgardernas utveckling och utbredning har möjliggjort och aktualiserat byggandet av revolutionära partier. Likväl betingas villkoren för detta arbete fortfarande väsentligen av den antistalinistiska kampens villkor och av uppskattningen av stalinismens svaga punkter och tillgångar. Framförallt bör man vara på sin vakt mot en alltför statisk och stelbent uppfattning av det som innefattas inom kategorin ”småbourgeois”. Kapitalackumuleringen och den monopolistiska koncentrationen tenderar att lösa upp vissa mellanskikt och att förvisa dem till arbetarklassens led. Således gäller för en del skikt som man tvekar att karaktärisera socialt, om det inte är med det slarviga uttrycket ”marginella”, att de ibland redan är nästan organiskt allierade med arbetarklassen. Dessutom bör man akta sig för en idealiserad och alltför litet politisk föreställning om arbetarklassen: ”på samma sätt som de olika kapitalistiska länderna representerar de mest skilda utvecklingsstadier, på samma sätt är det inom varje enskilt land, med de olika skikten inom samma arbetarklass.” (Rosa Luxemburg - *Grève de masse*, sid 71) Det innebär att den ojämna och kombinerade utvecklingen som världssystemet undergår också är ett kännetecken för arbetarklassen. Vissa skikt inom den klassiska arbetarklassen (den traditionella textilindustrin) kan ha blivit efterblivna, etc. Det gör att man måste bestämma vilka sektorer som är strategiskt avgörande för byggandet av partiet, på grundval av flera kriterier: dynamiska områden (metallindustrin), kommunistpartiets lokala styrka, stark kampradition, etc.

¹ Arbetarstater – hänsyftar på de av den stalinistiska arbetarbyråkratin dominerade länderna, exempelvis Sovjet, Tjeckoslovakien.

8. Allt under det att den amerikanska sociologin och professor Marcuse diskuterar den roll som vissa marginella grupper spelar för närvarande, och försöker att teoretisera denna, så möjliggör analysen av stalinismen för oss att förstå varför dessa grupper i själva verket utgör stalinismens – ofta ideologiskt – svaga länkar. Det behövs således inte alls något sociologiskt system om marginaliteten för att förstå studentrörelsens specifika och konjunkturella roll i de utvecklade kapitalistiska länderna och de koloniala revolutionernas roll. Det räcker med att förstå vilka vägar som bjöd det minsta motståndet mot ifrågasättandet av stalinismen i de miljöer som var minst organiserade varaktigt av de politiska apparaterna. En riktig uppskattning av dess länkar och av deras betydelse, kommer följaktligen in som en grundläggande beståndsdel i partibyggnadsstrategi.

9. Denna strategi kan följaktligen inte reduceras till en god vilja och en hängivenhet, vilka är ortodoxt marxistiska, men utan större taktisk innebörd: ”att slå rot i arbetarklassen.” Den måste istället uppfatta arbetsområdenas sätt att komplettera varandra och samverka med varandra, deras dialektik. De revolutionära kärnornas inväxande i arbetarklassen förblir huvuduppgiften, men den förutsätter att man samtidigt erövrar stödjepunkter, att man tvingar stalinismen tillbaka på dess svaga punkter. På så sätt befrämjar arbetet bland studenter och lärare populariseringen av de revolutionära idéerna i själva arbetarklassen, genom detta arbetes framgångar, de initiativ som det utlöser och det eko det förorsakar. Studentmassornas kamp kan vägleda arbetarnas kamp (maj i Frankrike, Pakistan). Den stalinistiska ouvrierismens² kris, den objektiva uppslutningen av vissa skikt omkring arbetarklassen, den prestige som masskampen i dessa perifera sektorer förlänat gör dessutom att de revolutionära militanterna inte längre uppfattas bara som främlingar, utomstående vid fabriksportarna (Renault-fabrikerna, t.ex.). Detta gör att strategin för byggandet av det revolutionära partiet måste förena en huvudansträngning för att slå rot i arbetarklassen, som måste ligga till grund för alla politiska prioriteringar, med en fortsättning av den koncentrisk utvecklingen i vissa marginella eller perifera skikt, för att försvaga de stalinistiska partierna och maximalt utnyttja arbetsområdenas subjektiva och objektiva samverkan.

C. Förhållandena mellan avantgarde och massor

10. Stalinismen har givit en manipulatorisk bild av förhållandet avantgarde/massor. Som en reaktion mot denna praktik har liberala (italienska) strömningar i arbetarrörelsen hävdat massorganisationens självständighet gentemot avantgardeorganisationen (Trentin, Magri, Gorz). I själva verket rör det sig inte bara om en känslomässig reaktion. Att ge fackföreningen uppgiften att utarbeta politiken, att styra företag, att fatta ekonomiska beslut är liktydigt med att ge den rollen av en ständig struktur på dubbelmakt. På så sätt blir dess självständighet berättigad men den hör då ihop med en öppen reformistisk strategi, den ”revolutionära reformismens”, vilken utesluter varje perspektiv av revolutionär kris och våldsamt störtande av den borgerliga makten. Emot den stalinistiska avvikelsen vad gäller förhållandet avantgarde/massor svarar således en reformistisk avvikelse.³

11. ”Uppdelningen mellan den politiska kampen och den ekonomiska kampen, och deras åtskiljande, är bara en konstlad, om än historiskt förklarlig produkt av den parlamentariska perioden.” Denna godtyckliga uppdelning är den mekanism varigenom socialdemokratien och sedan stalinismen upprätthåller sitt grepp över arbetarrörelsen. Genom att växla mellan fackligt ekonomiska strider och parlamentariska påtryckningar och åtgärder (förtroendevotum, etc.) avgränsar de på ett ömsesidigt sätt ett ekonomiskt område och ett politiskt

² Ouvrierism- 'arbetar'-ism, ungefär arbetarromantik, att se arbetarna ”i sig” som revolutionära.

³ Jämför detta avsnitt med den kritik av La Ligue som de franska nystalinistiska ”marxist-leninisterna” i PCMLF gjort, och som översatts av deras svenska tvilling KFml i en broschyr med titeln, ”Proletariatets diktatur och maktens dubbelhet”.

område, vilka aldrig griper in i varandra. Detta möjliggör splittringen och oregelbundenheten i arbetarnas strider, och gör att varje kamp endast kan finna sitt berättigande och sitt slut på det område, vid vars gränser den ”normalt” måste upphöra.

12. Revolutionärerna har alltid uppfattat denna mekanism som ett hinder för arbetarnas kamp: ”Ekonomi och politiken har alltid varit oupplösligt förbundna. Detta band är speciellt oupplösligt i skeden som det vi nu upplever. Det finns inte en enda fråga i det politiska livet som inte engagerar fackföreningen och arbetarpartiet samtidigt. Å andra sidan finns det inte en enda viktig ekonomisk fråga som engagerar fackföreningen utan att samtidigt vara av intresse för arbetarpartiet.” (Komintern-kongress) Likväl har detta problem idag blivit så tillspetsat bara därför att en strikt ekonomisk uppfattning av den fackliga kampen utgör ett absolut hinder för varje arbetarseger. Det är inte på grund av att arbetarnas medvetenhet skulle ha utvecklats och höjts till en förståelse av de överordnade kampformerna, som den trade-unionistiska ideologin utgör en betydelsefull broms. Det är av objektiva skäl. I den liberala kapitalismens skede var det möjligt för fackföreningen att tillskansa sig vissa eftergifter från borgarklassen, vilka visserligen återtog och dömde fackföreningen ett ”Sisyfosarbete”. I den monopolistiska kapitalismens stöter det minsta ekonomiska krav mot den mur av förutsägelser och tabeller som ställts upp av arbetsköparnas planering och den borgerliga staten, som övervakar dess tillämpning. I detta fall blir varje strikt ekonomisk seger en omöjlighet för såvitt den inte följer efter en politisk seger ... eller för såvitt man inte går med på en förebyggande samverkan med borgarklassen när det gäller den fredliga uppdelningen av de framtida rikedomarna, utan någon risk att störta den etablerade ordningen. Om fackföreningen vill förbli rent ekonomisk, så kommer den således med nödvändighet att glida in i arbetsfreds-avtalens snäva gränser. Vilket anställningsavtalen i Frankrike givit en svag försmak av.

13. Denna snabbkiss av förhållandena mellan avantgarde och massor i den period då revolutionen blivit en aktualitet, ger vid handen att man inte kan nöja sig med att räkna upp klassens organisationsformer. Och att peka på en specifik bland dem, Partiet. Partiet är inte bara den enda struktur som representerar arbetarklassens gemensamma klass/intressen. Från det ögonblick det finns revolutionärer kan man inte försvara de andra strukturernas ”självständighet” (att göra vad?). De måste vara strikt underordnade avantgardet: ”De fackföreningar som ställer sig på kommunismens grund och som utgör internationella grupper under den Kommunistiska Internationalens Exekutivkommittés kontroll utgör en facklig sektion av den Kommunistiska Internationalen” (K.I.:s stadgar). Eller vidare: ”kommunisterna bör sträva efter att förverkliga en fullständig förening mellan fackföreningarna och det kommunistiska partiet, med de förra underordnade det revolutionära avantgardet.” Och slutligen: ”Den ideala situationen för att maximalt utnyttja krafterna och koncentrera lägren vore bildandet av en enhetlig proletär International, som på samma gång inbegriper de politiska partierna och alla de andra formerna av arbetarorganisationer. Utan tvivel tillhör framtiden en sådan organisation. Men i det nuvarande övergångsskedet, med skillnaderna och mångfalden av fackföreningar i de olika länderna, måste en självständig förening bildas av de röda fackföreningar som accepterar den kommunistiska Internationalens program i dess helhet ...”

14. Trade-unionismens exempel visar vilken mystifierande föreställning om förhållandet avantgarde/massor som stalinismen givit upphov till. Denna mystifiering stannar inte vid fackföreningarnas problem, den rör flertalet av de massorganisationer (för småhandlare, småbönder, franska kvinnor, etc.) som har allt svårare att överleva. I fortsättningen av sin folkfrontslinje har PCF⁴ skaffat sig politiska förbundna av alla sorter genom att förläna en intressegemenskap och en politisk självständighet åt grupper som totalt saknar sådana. På det sättet har det bidragit till att skapa myten om en studentmassornas rörelse. Om revolutionä-

⁴ PCF - franska kommunistpartiet.

terna inte ifrågasätter själva dessa organisatoriska ramar, som är mer unitaristiska⁵ än enhetliga, så tvingas de att försöka erövra och blåsa liv i strukturer vars verkliga livsförmåga är teoretiskt tvivelaktig.

15. Under den period då revolutionen är en aktualitet kan klassen alltså inte ha några självständiga strukturer. Alla måste underordnas det revolutionära partiet som anger deras uppgifter. Under dess inflytande och kontroll deltar de i de strider som skall leda fram mot en revolutionär kris. Det är endast under denna kris som klassens självständiga strukturer uppkommer, klassens maktorgan, vilka redan från början i de utvecklade kapitalistiska länderna kommer att utöva den ekonomiska och politiska makten såsom arbetarråd.

D. Det politiska läget

16. De Gaulles tillträde till makten tillät att den politiska makten, som stängts in i parlamentarismens föråldrade strukturer, överfördes till borgarklassens ekonomiskt dominerande fraktion: det monopolistiska storkapitalet.⁶ Makten utövas från och med detta ögonblick utanför de officiella väggar där den var avsedd att hålla hus (Parlamentet, Senaten). Denna åtgärd förflyttar borgarklassens politiska makt till dess ekonomiska makts tyngdpunkt. Den bonapartistiska karaktär som den gaullistiska makten tog redan från början visar inte desto mindre också på dess sårbarhet – maktens relativa självständighet möjliggör ståndpunktstaganden som får borgarklassen att rysa⁷, dess beroende av en viss jämvikt i de sociala striderna fordrar en utbredd passivitet från arbetarnas sida. Om den förrevolutionära krisen i maj betecknar ”massornas våldsamma inbrytande på det område där deras egna öden avgörs”, så symboliserar valutakrisen i november den massiva flykten av det borgerliga förtroendekapitalet, som tjänat som den gaullistiska regimens cement. Dessa två banors skilda förlopp visar det utrymme som gaullismen kämpar inom.

17. Gaullismens svårigheter visar alltmer dess begränsningar, avlösandet blir ett alltmer brännande problem för borgarklassen. Den vet att makten inte kan få verka obesatt, det är därför som Pompidou redan nu för fram sin egen kandidatur. Men bortom tronföljdsproblemet är det formen för det politiska behärskandet som är ifrågasatt. Men idag verkar inte borgarklassen vara i stånd att tillåta sig en socialdemokratisk lösning à la Wilson. Diskrediteringen av de traditionella politiska grupperingarna, deras valbakslag, gör en sådan lösning osannolik. För såvitt man inte inbegriper kommunistpartiet, vilket borgarklassen verkar vara obenägen till, med hänsyn till de kvarlevor från det kalla kriget som färskats upp genom händelserna i Tjeckoslovakien. Samtidigt tycks inte heller en lösning av fascistisk typ vara tillämplig för borgarklassen – ett krossande och en atomisering av den organiserade arbetarklassen skulle förutsätta ett helt annat styrkeförhållande. Och framförallt så är den autarkiska⁸ inåtvändningen av ekonomi, vilken skulle ryckas loss från den internationella arbetsfördelningen, inte alls någon uppenbar möjlighet idag. På grund av den allt intimare sammanflätningen av de internationalistiska kapitalistiska intressena är det idag den internationella borgarklassen som tar sig an lösandet av de nationella borgarklassernas problem. När borgarklassen idag står vid förtvivlans brant tar den sin tillflykt till marionettstater, direkt understödda av världsimperialismen snarare än till fascistiska stater. Den administrativa och militära byråkratin, den gaullistiska dräggen som samlats i SAC och CDR⁹ skulle kunna tjäna som stöd för en sådan utväg – men då måste styrkeförhållandet likväl preciseras: Frankrike är inte Grekland. I den

⁵ Unitarism – att kämpa för en principlös enhet, enhet till varje pris, när som helst.

⁶ Observera att artikeln skrevs i mars 1969, innan De Gaulles fall.

⁷ Såsom till exempel de Gaulles ställningstagande i Västasienkonflikten och hans Sydostasienpolitik.

⁸ Autarki = Självhushållning.

⁹ SAC-Société des Anciens Combattants gamla krigsveteraners förbund, där ofta OAS-element samlas. CDR-Comités pour la Défense de la République, kommittéer till republikens försvar. De ofta beväpnade borgargarden som bildades överallt i Frankrike under maj 68.

närmaste tiden kommer ingen, vare sig avbytaren heter Pompidou eller Faure, Marcellin eller Mendés¹⁰, att ha andra resurser än de den nuvarande regimen förfogar över. Ingen kommer att kunna tillfoga andra lösningar om inte arbetarklassens politiska och sociala apati ger honom fria händer.

18. Men såren från maj är inte läkta och effekterna börjar visa sig i efterhand. Erfarenheterna från maj, avslöjandena, återupptäckandet av kampen jäser i arbetarklassen. Strejkerna vid Renault, demonstrationen den 11 mars vittnar om dess fasthet – alltmedan de Gaulle för några månader sedan förkunnade att ”kortegenarna och tumulten är slut”. Småbourgeoisin, de små och medelstora företagen, de traditionella butiksägarna, som fått betala kostnaderna från maj-händelserna, är beredda att vända sig emot regimen efter att ha förlorat sina traditionella politiska grupperingar, efter att ha malts sönder genom tio år av gaullism; utlämnade åt sig själva, vacklande på det ideologiska planet, kan de nu utgöra en oberäknelig faktor på den politiska schackbrädan och bidra till fördjupandet av krisen. I denna situation är regeringens alternativ klara: antingen att snabbt återupprätta den starka staten, eller också att fortsätta en politik av motsägelsefyllda eftergifter mot mellanskikten, vilka återfår den roll av påtryckningsgrupper de spelade under den parlamentariska demokratins epok.

19. Arbetarna, som i juni sett den valhägring som under årtal frammanats av PCF gå upp i rök, blir i denna situation utlämnade åt förvirringen. Deras verkliga stridbarhet hämmas genom avsaknaden av perspektiv i termer av politisk makt. Problemet med byggandet av ett revolutionärt parti, som kan beväpnat arbetarklassen ideologiskt, som kan utlösa strider och förbereda inledningen till en revolutionär kris, har kommit i centrum för alla ansträngningar. Dessutom aktualiseras förverkligandet av denna väsentliga uppgift genom skärpningen av PCFs kroniska kris efter maj och Tjeckoslovakien-affären, genom det faktum att partiet inte längre framträder som arbetarklassens obestridda parti, att det stöter på ”vänsteristiskt” motstånd till och med i fackföreningarna.

E. Den grundläggande axeln, den bestämmande uppgiften: Arbetsplatsarbetet (travail ouvrier)

20. Att hävda att arbetsplatsarbetet måste prioriteras, det är att hävda en elementär och grundläggande sats i marxismen: arbetarklassens historiska roll. Detta är ingalunda överflödigt efter en period då de första formerna för ideologiskt ifrågasättande av stalinismen gjort de sociologiska teorierna om den nya arbetarklassen, proletariats försvinnande och det allmänna väståndet till modeflugor. Vårt politiska arbete, vår ideologiska kamp, lärdomarna från maj som bekräftat erfarenheterna från de belgiska strejkerna¹¹ har satt stopp för detta lärda pladder. Idag har utsugningen av arbetarklassen åter blivit en erkänd vardaglig realitet. Det är alltså av såväl objektiva som subjektiva skäl (omvandlingen av den organisatoriska arbetsstilen, anpassningen till arbetsplatsarbetets rytm, krav och noggrannhet) som vi bör börja med att hävda att arbetsplatsarbetet måste sättas främst av de politiska uppgifterna.

21. Idag är villkoret för ett verkligt och fruktbart fotfäste i klassen inte bara revolutionärernas ihärdighet och goda vilja, utan också och framförallt en fråga om politiska perspektiv. Uppfostrad i maximi- och minimiprogrammens åtskiljande schemata, står arbetarklassen avväpnad inför de parlamentariska perspektivens misslyckande. De militanta arbetarna vacklar mellan det dagliga, ofta oordnade försvaret av sina omedelbara intressen och vaga fraseologiska proklamationer om sin vilja att kämpa för socialismen. De lyckas sällan finna någon annan lösning på situationen än ett vanligt utbyte av regeringskonstellation, eftersom de inte fått lära sig något om begrepp som revolutionär kris, dubbelmakt, etc. För att bemöta

¹⁰ Faure – f.d. undervisningsminister, vänstergaullist. Marcellin, inrikesminister nu, höergaullist. Mendés – f.d. ledare för ett vänstersocialistiskt parti, reformist.

¹¹ De belgiska gruvstrejkerna 1960-61 skakade hela Belgien, och vid kravallerna sköts arbetare till döds.

lönepolitiken, arbetsmarknadspolitiken och arbetsköparnas metoder att höja produktiviteten genom att öka tempot, för att kunna återskapa arbetarklassens kampenhet, för att kunna ge den ett perspektiv i termer av makten – för allt detta krävs utarbetandet av ett övergångsprogram, som utvecklas kring arbetarkontrollens temata. Dessa tematas praktiska aktualitet visas redan av de sporadiska spontana striderna i vissa industrisektorer, vilka huvudsakligen gäller arbetsförhållandena och där kampformerna från maj är återupplivade. Paradoxen i det kapitalistiska företaget, där en handfull arbetare kan lamslå hela företaget genom att ockupera en nyckelpunkt, visar på den möjliga effektiviteten i dessa strider.

22. Inväxandet i arbetarklassen kan bara ske på ett konsekvent sätt på basis av en klar politik. Härvidlag skulle det vara att föreviga ett faktiskt tillstånd, att stabilisera ”enhets”-fördomarna hos de militanta arbetarna, som brutit med stalinismen, istället för att övervinna dem, om man uppförstorade ”klassens autonoma organisationer” (aktionskommittéer och samordningskommittéer mellan studenter och arbetare). Det kan inte finnas några strukturer som är självständiga i förhållande till avantgardet, förutom i perioder av revolutionär kris. Den övergångstid som de arbetargrupper som lämnat PCF nu behöver kan förklaras av den begränsade omfattningen av avantgardets organiseringsarbete inför PCFs balansrubningar, det ännu inskränkta styrkeförhållandet som detta givit upphov till, och av att avantgardets ännu nästan enbart ideologiska grundvalar. Dessa skäl ger på inget sätt någon grund för att teoretisera detta faktum för att upprätta självständiga grupper. De kan inte överleva på ett verkligt sätt om de inte tar sig an sina problem utifrån en nationell överblick över klasskampen och genom en nationell organisatorisk insats.

23. Fackföreningarna förblir klassens mäktigaste kamporganisationer. I en period av arbetsköparförtryck tvekar arbetarna att ge sig in i kampen utan den garanti som fackföreningarnas lagliga täckmantel förefaller att ge. På grund av alla dessa skäl förblir arbetet i fackföreningarna en huvuduppgift för de revolutionära arbetarna. Inte med syftet att nöja sig med att bilda ”facklig” tendens som skärper de officiella parollerna, utan att försöka ge upphov, till en annorlunda praktik, som grundar sig på den direkta aktionen och det konkreta ifrågasättandet av arbetsköparnas legalitet. En praktik som skulle återge politiska innebörden och betydelsen av även de mest obetydliga striderna och som skulle kunna ge en föräning om var arbetarnas massorganisation skulle kunna vara, befriad från den ”trade-unionistiska” ideologin som socialdemokratien och stalinismen lämnat i arv.

24. Genom att få fotfäste bland arbetarna förändrar vi styrkeförhållandet mellan avantgardet och PCF. Detta styrkeförhållande kan inte uppfattas på ett uppsplittrat sätt, som summan av krafterna på varje företag. PCFs grepp över arbetarklassen kombinerar olika former, det präglar de politiska enheterna (landsortsstäder, kvarter, förstäder). Erfarenheterna från bulletiner som Den Röda Mullvaden¹² i Aix illustrerar effektiviteten av sådana olika arbetsformer. Denna uppfattning möjliggör en bättre uppskattning av kvarterscirkelarnas¹³ förhållande till arbetarsektorn. Antingen bör de koncentrera sina krafter på några särskilda noggrant utvalda företag, eller också bör de bearbeta vissa större områden med en agitation som rör alla de problem arbetarna möter utanför yrket (politik, bostadsförhållanden, transportproblem, den kulturella och idrottsliga aktiviteten – där regeringen och PCF bedriver ett parallellt arbete). Ett sådant arbetssätt kan ibland komplettera arbetet vid fabrikerna, i den mån det gör det möjligt att på ett annat sätt plocka frukterna av den ihärdiga närvaron vid fabrikerna, där det inte alltid är möjligt att knyta eller finna kontakter.

¹² Den Röda Mullvaden. Efter ett citat av Marx ”så känner vi då igenom honom igen, mullvaden som efter årtal av tålmodigt grävarbete åter dyker upp: Revolutionen.” En samlingstitel för alla de olika fabriksblad som La Ligue ger ut.

¹³ Kvarterscirklar – bestod av mest studenter vilka hade till uppgift att propagandistiskt bearbeta ett visst geografiskt område och förbereda arbetet på någon speciell fabrik.

F. Student- och elevrörelsen

25. Det skulle vara alltför hastigt och alltför litet klagörande att som helhet karaktärisera studentmiljön genom dess småborgerliga ursprung. Den snabba tillväxten av behovet på kvalificerad arbetskraft har i själva verket haft till följd en spridning av studenternas sociala rekrytering. På samma sätt har omvandlingen av universitetets sociala funktion, från en kulturell (reproduktion av den borgerliga eliten) till en yrkesinriktad funktion ställt flertalet av studenterna inför en yrkesframtid som är både specialiserad och osäker. De kommer att bli tjänstemän, lärare och tekniker, de kommer att hotas av arbetslöshet och omskolas och ibland få utstå arbetsköparnas utsugning vid arbetarklassens sida. För att förstå studentmiljöns politiska känslighet är det mer givande att uppfatta den som en skärningspunkt för motsättningar i överbyggnaden, som samlar den ideologiska kris, som rör hela ungdomen, konsekvenserna av universitetets institutionella kris, och de problem som tjänstemän och tekniker står inför. På detta sätt kan man förstå varför den utgör en bricka som är känsligare än andra.

26. Universitetsinstitutionens kris drar upp ramarna för studentrörelsens aktivering. Universitetet befinner sig i hjärtat av kapitalismens huvudmotsättning, på så sätt att det tvingas svara på produktivkrafternas utveckling genom att generellt höja utbildningsnivån samtidigt som det upprätthåller ett mystifierat medvetande om produktionsförhållandena genom en serie av åtgärder (forcerat yrkesval, hastig specialisering, uppsplittring av kunskaperna, småbitsutbildning). Borgarklassen kan inte bemöta denna motsättning annat än genom nödvändigtvis bastardliknande rationaliseringsåtgärder (Fouchet- och Faure-reformerna)¹⁴. Detta ger upphov till en kronisk universitetskris som bara kan lösas genom en total omorganisering av utbildnings- och anställningssystemet. Följaktligen är studentrörelsen oförmögen att på ett självständigt sätt göra front mot borgarklassens politik. Den kan endast göra mothugg om den ställt sig vid arbetarklassens sida, om den kämpar omkring temata av arbetarkontroll över utbildning och anställningsförhållanden. Den är oförmögen till varje programmatisk självständighet gentemot arbetarklassen.

27. Studentmiljöns karaktär, studentrörelsens masskaraktär och dess avsaknad av strategisk självständighet stakar ut dess gränser såsom rörelse. Å andra sidan – rörelsens speciella historiska bakgrund, kamperfarenheterna från Algeriet-kriget och utvecklingen av revolutionärer i rörelsens hägn gav i kombination med avantgardets ytterliga svaghet gentemot PCF åt rörelsen en tillfällig roll som ersättning för avantgardet, som ett taktiskt avantgarde. Genom sin beslutsamhet och sin egen dynamik, befrämjad av miljöns politiska rörlighet, kunde rörelsen bryta klasskampens status-quo i maj. Denna roll kan den komma att spela än en gång, under andra former, med mer begränsade ambitioner, men under politiska omständigheter som varje gång måste specificeras.

28. Denna situation gör att studentrörelsen ständigt tvingas övervinna den verkliga motsättningen mellan sin masskaraktär och sin revolutionära uppgift, mellan sina objektiva begränsningar och sin funktion av taktiskt avantgarde (vilken kan vara lika länge som ett riktigt, strategiskt, fast rotat avantgarde – utan att helt kunna fylla dess historiska uppgifter). Den kan lyckas med det om den ständigt, i ljuset av den tillfälliga utvecklingen, på nytt definierar de taktiska politiska initiativ som tillåter den att gå förbi motsättningen, utan att för den skull kunna lösa den.

29. Men dessa taktiska politiska initiativ kan endast definieras utifrån en helhetssyn på klasskampsfältet och på graden av arbetarklassens mobilisering. Detta betyder att endast

¹⁴ Fouchet-reformen – den tidigare undervisningsministerns försök att genomföra en hård specialisering och utspärning å la UKAS. Faure – den minister som efter maj lade fram ett förslag till universitetsreform, där universitetet skulle bli relativt autonoma enheter och stor tonvikt lades vid studenternas ”deltagande” i styrelsen av universitetet.

avantgardet kan definiera studentrörelsens strategiska mål på ett ändamålsenligt sätt. På detta sätt kan man förklara den speciella karaktären på enhetsstrukturerna i såväl elev- som studentrörelsen och UNEF:s¹⁵ kroniska kris. Enhetsstrukturerna har bara livskraft i perioder då rörelsen är mobiliserad och ute i aktioner. Som enhetsstrukturer kommer de att vittra sönder och förgås. Den politiska förståelse som är nödvändig för en ständig verksamhet kan bara finnas i strukturer som bärs upp av revolutionärer i ett tillräckligt klart och homogent perspektiv. Till syvende och sist uppfattar arbetarna i demonstrationerna studentkortegen snarare som den revolutionära kortegen än som studentrörelsen.

G. De svaga länkarna

30. Bland de icke-proletära arbetsområden där man snabbt kan slå hål på kommunistpartiets inflytande intar lärarsektorn en särställning. Genom att den är underkastad universitetets allmänna kris, genom de revolutionära militanternas agerande står den i direkt kontakt med student- och elevrörelsen. Tack vare att den utgör ett kontaktnät med mångfald förgreningar möjliggör den för revolutionärerna att bearbeta också småstäderna och landsbygden. Eftersom majoriteten av studenterna, vilka idag utgör huvuddelen av avantgardets styrkor, kommer att bli lärare kan lärarrörelsen inom en nära framtid bli en bastion för de revolutionära förkämparna. Detta kan inte underskattas, med hänsyn taget till FEN:s¹⁶ speciella roll i den franska fackföreningsrörelsens strukturer och till att det inom FEN:s ram finns en revolutionär tendens som är organiserad i E.E.¹⁷ Om detta förhållande ger upphov till verkliga strider kan det utgöra ett stimulerande exempel för arbetarnas fackföreningsrörelse, vilken frånhänts rätten till tendensbildning sedan flera decennier tillbaka.

31. Ur en annan synvinkel är det dessutom klart att den organiska föreningen av studenterna, vilka ännu präglas av studentrörelsens politiska reaktioner, med deras framtida yrkesmiljö kan resultera i explosiva politiska blandningar. På så sätt gör det dagliga umgänget på C.H.U.¹⁸ mellan medicine studerande, läkare, sjuksköterskor och sjukhuspersonal det möjligt att redan nu förutspå vårdsektorn som ett område där avantgardet inom en mycket snar framtid kan överflygla PCF och ta initiativet i kampen.

32. Slutligen, och utifrån ännu ett annorlunda perspektiv, kan yrkesskolorna mycket snabbt bli ett särskilt stridbart område, och av förstarangsbetydelse på det politiska planet. Där förenas de motsättningar som är speciella för ungdomen med de som är utmärkande för den förproletära miljön (tempoarbete, icke avlönat arbete, embryonärt klassmedvetande, anknytningen till familjen). CGT som känt faran, har lanserat en kampanj för att inordna även denna miljö i fackföreningarna. Men yrkesskolemiljön, som saknar organisationstraditioner, är långt ifrån slutet för revolutionär påverkan. Varje år kan den sända arbetarklassen en kraftig kontingent av förkämpar som utbildats och härdats i en kämpande skola som inte är stalinismens.

33. På olika sätt utgör dessa sektorer svaga länkar för PCF, punkter där dess grepp över klassen kan sprättas upp. Under processen för byggandet av det revolutionära partiet är det vår plikt att analysera dessa sektorer, att upptäcka andra och så skickligt som möjligt utnyttja dessa arbetsområdens samspel, så att vi får maximalt antal trumf på hand i vårt arbete på att genomsyra arbetarmiljön.

¹⁵ UNEF – Union Nationale des Etudiants de France – den franska motsvarigheten till SFS, formellt sett.

¹⁶ FEN – Federation des Enseignants Nationale, lärarförbundet. Det är det enda förbund där medlemmarna har rätt att agera som politisk grupp i fackföreningens ram.

¹⁷ E.E. – Ecole Emancipée.

¹⁸ C.H.U. – Centre Hospitalier Universitaire, försök att kontinuerligt integrera undervisningen och sjukhus, för att komma bort från den tidigare formen av mastodontföreläsningar.

H. Den socialistiska agitationen och propagandan

34. I kampen mot kapitalismen och stalinismen måste vi lära oss att utnyttja den politiska kampen i all sin rikedom. Söndersmulandet och uppsplittringen av de sociala praktikerna är en av de grundläggande formerna för borgarklassens dominans över arbetarklassen: uppdelningen av arbete och fritid, av intellektuellt och manuellt arbete, av ekonomin och politiken, av det allmänna och det privata livet. Stalinismen har givit oss en utarmad syn på den politiska kampen vilken begränsar sitt tillämpningsområde till de gränser som borgarklassen angivit: det rör sig om en praktik bland andra, vilken inte får överskrida sina rättigheter. Så begränsar PCF och de stalinistiska partierna den politiska kampen till sina parlamentariska, elektoral former – dvs precis samma syn som borgarklassen har på den. I övrigt, vad gäller teatern, litteraturen, kulturen, känslö- och familjelivets seder anstränger de stalinistiska partierna sig för att hålla sig i nivå med borgarklassen, för att visa att de förstår att uppskatta samma slags konst, att de kan uppföra sig i enlighet med samma moralnormer som borgarna. De stalinistiska partierna och borgarklassen stöter alltså samman på ett politiskt område som noggrant avgränsats, isolerats och kodifierats, i enlighet med de regler och det fair-play man kommit överens om. De ger en dammig och knarrig bild av politiken som behärskas av den parlamentariska allvarsamheten. Utanför denna florettfäktning anstränger de sig för att så väl som möjligt anpassa sig till samma kultur och moralnormer. Med den försvarande omständigheten för de stalinistiska partierna att de i sitt mikrokosmos anstränger sig för att låna borgarklassens kultur- och moraltofflor med den klumpighet som utmärker en uppkomling. För oss innebär kampen mot kapitalismen och stalinismen, mot deras kompletterande ideologier, att återge politiken dess funktion av att omsluta alla praktiker. Det innebär att verka för att samhällslivets alla områden genomsyras av politiken, och därigenom ge den dess frätande styrka.

35. Detta betyder att istället för att anpassa sig till medelborgaren, så bör den revolutionära organisationen förebåda den nya ordningen. Det är inte fråga om att göra den revolutionära organisationen till ett socialistiskt mikrokosmos i det borgerliga samhället. Alla försök med socialistiska ”öar” har varit katastrofala. Men man får inte lämna en tumsbredd åt stalinismen som på åtskilliga sätt verkar vara en halvsekellång förlängning av den tvåtusenåriga kristna ideologin. Det är viktigt att inse att den ideologiska kampen inte är en uppgift för prickskyttar – den isolerade individen som ifrågasätter den borgerliga ideologin kan endast reproducera den: det är bara förkämpar, organiserade kring ett revolutionärt projekt, som kan hoppas på att övervinna den.

36. Det är därför som den agitatoriska och propagandistiska politiska kampen mot den borgerliga ideologin nu har kommit på dagordningen. Denna kamp har avväpnats under fyrtio år, genom världsrevolutionens stagnation, genom avsaknaden av fast rotade revolutionära organisationer, den har blockerats av mausoleer och fanfarer tillägnade Oktoberrevolutionens minne. Litteraturen har gjort på stället marsch efter den borgerliga dekadensens sista stora författare (Proust, Kafka, Faulkner) och den revolutionära litteraturens missfall, berövad revolutioner (dos Passos). Sedan dess gör litteraturen inget annat än värmer upp den tillfälligt benådade humanismens borgerliga värden (Malraux, Camus) vilken förkroppsligar den misslyckade arbetarrörelsens maktlösa dåliga samvete – eller proklamerar litteraturens död. På bokutgivningens område möjliggör Editions Sociales¹⁹ sterilitet knoppningen av kottier och intellektuella litterära sällskap, och av tidskrifter för händiga sammanställare. Utvecklingen av nya avantgarden bör bana vägen för att politiken återfår sitt verkliga ansikte, så som Lenin uppfattade det, att låta den genomsyra samhällets alla porer. Genom en systematisk utgivningspolitik, genom en ideologisk kamp på alla områden bör de aktualisera den allmänna

¹⁹ Editions Sociales – kommunistpartiets förlag.

socialistiska propagandan, som den stalinistiska pressen för länge sedan övergivit för att ägna sig åt journalistiska kommentarer. Redan nu måste man vägra att ta på sig den sorgedräkt som PCF reducerat begreppet politik till, man måste redan från början ge den politiska kampen alla dess dimensioner – det är villkoret för att kunna resa en pol, en kraft i samhället, som inte bara skall vara radikalare, bestämdare än de andra utan som redan nu kommer att förkroppsliga den socialistiska idéns löften.

37. Den ideologiska kampen får inte bara bli en proklamation för formens skull. Redan nu får den praktiska konsekvenser. Framförallt när det gäller ungdomen. Då den på ett särskilt akut sätt är utsatt för de borgerliga värdenas kris, har både regeringen och PCF insett nödvändigheten av att indoktrinera den; i synnerhet genom tävlingsidrotten och den ideologiska värld som den förmedlar. Den politik som Herzog, Misoffe, Borotra, Comiti & Co²⁰ utvecklat för att indoktrinera ungdomen idrottsligt och kulturellt, är en direkt parallell till de sysselsättningar som de kommunistiska kommunala inrättningarna utövar i arbetarförstäderna. Avantgardet måste också visa sin förmåga att organisera motståndet mot denna indoktrinering genom att använda sig av fritids- och semesterorganisationernas kanaler – det bör tränga sig in överallt i semesterläger, ungdomsläger, sommarkolonier, de stora företagens skidsemestrar, etc. Ungdomsledarnas politiska arbete med denna ungdom kan idag förlängas långt utöver semestertiden, tack vare att avantgardet utsträcker och intensifierar sin närvaro allt mer, tack vare att nätet av politiska uppsamlingsstrukturer blir allt tätare.

I. Armén

38. Maj 1968 påminde om att det är mycket betydelsefullt att bedriva en revolutionär propaganda i armén, även detta någon som de stalinistiska partierna slutat med. Efter maj har detta blivit en grundläggande uppgift, i perspektivet av nya kriser. Den underlättas av rekryternas mottaglighet: det är studenter som lämnat fakulteterna, unga arbetare och unga arbetslösa – alla har upplevt maj-händelserna och kommer ihåg dem. De genomsyrar armén med anti-auktoritära temata, kampen mot hierarkin och motstånd mot alla förödmjukelser. Det är avantgardets uppgift att samordna, systematisera och förbereda denna agitation i armén, vilken nu ibland sker spontant, ibland på enskilda politiska militanternas personliga initiativ.

39. Parallellt med att avantgardet arbetar i armén skall det förbereda sig själv på de militära problemen.

40. Arbetet i armén har inte bara till uppgift att föra in revolutionära kärnor i armén, att bidra till dess upplösning och att vinna över vissa regementen vid en revolutionär kris. Själva det faktum att åter ställa detta arbete på dagordningen och därigenom återknyta till den revolutionära arbetarrörelsens traditioner bidrar till att understryka revolutionens aktualitet och ställa dess praktiska förberedande på dagordningen. Härigenom upplöses myterna om borgarklassens osårbarhet, vilka närts av den stalinistiska rörelsens velighet och passivitet.

J. Organisationen

41. Den syntetiska rekapitulationen av stundens uppgifter och av villkoren för kampen ställer problemet om vilket organisationssystem man bör utrusta sig med. Det är dags att göra de val och definiera de prioriteringar som krävs när de olika arbetsområdena underordnas arbetarsektorns axel. Det är dags att göra en inte konstlad utan nödvändig centralisering av vårt arbete. Slutligen är det dags för oss att ta itu med det illegala arbetets problem. En enkel empirisk genomgång av våra uppgifter visar hur föråldrat och historiskt passerat JCR:s organisationssystem är. Nödvändigheten av ett nytt system visas genom att bara räkna upp våra behov (rationellt utnyttjande av våra krafter, skolningspolitik, materiella resurser).

²⁰ Herzog, Missoffe, Borotra, Comiti – ungdoms- och idrottsministrar vilka lagt fram omfattande förslag för att systematisera indoktrineringen av ungdomen.

42. Det gäller i själva verket att bryta med de demokratiska tvångsföreställningarna, som utgör ett arv från tiden i UEC²¹, att rätta till den interna heterogeniteten, den överlastade eller amatörmässiga arbetsstilen och den praktiska otillräckligheten i de politiska kriterierna för vår organisation, det gäller att fördela våra styrkor i enlighet med de prioriteringar vi gjort. Summan av dessa uppgifter ställer centralisationsproblemet på dagordningen, som första punkt. Utvecklingen av våra behov, sammanstötningen med ”rörelsens” ideologier och dess förvirring gör det till ett brännande och verkligt krav att referera sig till den leninistiska organisationsteorin. Vi har haft implicita regler som tenderade mot utan att egentligen veta varför eftersom de aldrig uttalades explicit. Dessa regler måste nu klargöras och med dem deras samband med det organisatoriska system vi bör anta.

43. Den revolutionära vågen i världsmått, den politiska förvirringen i en arbetarrörelse som inte likviderat det stalinistiska arvet, internationalismens roll i stalinismens kris – alla dessa företeelser aktualiserar nödvändigheten av att varje organisationssystem karaktäriseras som en internationalistisk organisation. I detta hänseende drar den IV:e Internationalen upp för tillfället grundläggande skiljelinjer i den internationella arbetarrörelsen genom sina programmatiska utgångspunkter (den permanenta revolutionen, kritiken av stalinismen) och genom aktualiseringarna av dessa. Härigenom ställs på ett brännande sätt frågan om vår anslutning till denna organisation såväl för att redan nu praktiskt visa vår internationalism som för att med våra erfarenheter bidra till dess tillväxt.

Bensaid mars 1969

²¹ Den nuvarande kärnan i La Ligue kommer från JCR och tidigare ända från UEC – det franska kommunistpartiets studentförbund (numera upplöst). Från denna tid har de ärvt en stor motvilja mot PCF:s byråkratiska centralism.